

Kéretlenül küldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bélyeget mellékelnek. Kéziratokat hat hét-nél tovább nem őrzünk.

Szerkesztőség:  
VII., István-út 67.  
Telefon: 117-58.

# A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE, A NŐTISZTIVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE, A NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI, TEMESVÁRI ÉS ARADI NŐTISZTIVISELŐK EGYESÜLETEINEK ÉS A „FÉRFILIGA A NŐK VÁLASZTÓJOGA ÉRDEKÉBEN“ HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Lapunk tartalmát csak a Nő és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni. Cikknek átvételéhez azonkívül a szerző engedélye is megszerzendő.

Kiadóhivatal:  
Andrássy-út 83.  
Telefon 80-75.

TARTALOM: *Bédy-Schwimmer Rózsa*: Az erőszak fergetege. – *Szikra*, (gróf Teleki Sándorné): Titanic. – A tanítónők sérelme. – A német posta- és táviratdatisztviselőnk szövetsége. – Glosszák. – *Katscher Lipót*, London: Bayard lovag. – *William Stead*: A nőiesség lealázása. – *M. T. Schaffner*, Zürich: Svájci asszonyok a kenyérkereső pályákon – Szemle. – Nőkongresszus rovata. – Feministák Egyesületének rovata. – Nőtisztviselők Országos Egyesületének rovata.

## Fontos!

*Az állam nőalkalmazottainak: tanítónőknek, óvónőknek, postakezelőnőknek és más állami tisztviselőknél tízezeit súlyos igazságtalanság, el nem tűrhető sérelem érte: a tanítónők fizetésrendezésére, valamint a családi pótlékra vonatkozó javaslatok – ez utóbbinak tárgyalása a képviselőház első békés napján várható – indokolatlanul és így jogtalanul felenyire csökkentik a férjes nők lakásbérét, lassítják és korlátozzák valamennyi tanítónő előmenetelét, minimumra szorítják lakásbérét. Evvel a működésüket most kezdő nők előtt elvágják a haladás útját, a régebben működőknek pedig – akik fizetésük eddigi mértékét a törvény értelmében személyi pótlék kiutalványozása útján tartják meg – nyugdíjigényeit fokozzák le. Nem csekélyebb az óvónők sérelme, akik 28 év óta semmiféle fizetésjavításban sem részesültek. Egyesületünk kötelességének tudja, hogy erőlyesen tiltakozzék ez ellen a takarékoskodás ellen, amely a nőtől s így a családtól akarja elvonni, amit a családoknak látszólag nyújt.*

Meg kell mutatnunk, hogy valamennyien át-érezzük azt a sérelmet, amely az egész ország területén nehéz kötelességet teljesítő, lelkiismeretesen dolgozó nőket éri; hogy minden igazságtalanságot, amely nőket ér, az egész női társadalom sérelmének tekintünk!

A postakezelőnők és más állami alkalmazottak ügyét azon a

## nagygyűlésen

tesszük szóvá, amelyet a Nőtisztviselők Orsz. Egyesületével együtt *hétfőn, június 3-án este 7 órakor* tartunk a Pesti Lloyd társulat dísztermében (V. Mária Valéria-u. 12.) Valamennyi budapesti tagtársunk ott legyen! *Adjunk eklatáns példát a női solidaritásnak!*  
A tanítónők sérelmét tárgyaljuk a

## tanítónők országos nagygyűlésén,

amelyet az egyetemes tanítógyűlés előtti napon, *június 30-án, vasárnap d. u. 4 órakor* tartunk a Pesti Lloyd társulat dísztermében (V., Mária Valéria-u. 12.) A gyűlés napjának megválasztásával elérhetni reméljük azt, hogy az

egész ország összes állami, felekezeti, községi és magániskoláinak tanítónői elküldhessék képviselőiket.

*Budapesti tagtársainkat* a vendéglátás, kalauzolás, előkészítés kötelezettségeinek teljesítésére szólítjuk fel.

Csak az érdekeltek és a sorsuk iránt érdeklődők tömeges megjelenése, erélyes és bátor fellépése győzheti meg a kormányt arról, hogy nem szolgálhaddal, hanem öntudatos, érdekeiket védeni merő emberekkel áll szemben!

Tagtársak! Az egész országban agitálni kell a tanítóság körében a fizetésrendezési tervzetnek családellenes tendenciája, a tanítónőkkel szemben javasolt igazságtalan rendelkezések ellen. *Minden vidéki tagtársunk törekedjék mennél több tanítónőt arra bírni, hogy országos nagygyűlésünkön részt vegyen!*

**Feministák Egyesülete.**

## Az erőszak fergetege.

Írta: *Bédy-Schwimmer Rózsa.*

Csak önámítással, mesterségesen szűkített látóköron belül hitethetjük el magunkkal, hogy kultúrvilágban élünk, civilizált emberek közt. A paloták fényes termei, a gyilkosan zsúfolt proletároduk, a község, az állam, a közélet, a parlament, mind egyformán a korlátlan erőszak uralmának barbár bélyegét viselik magukon.

Ez az erőszak időről-időre túllépi saját förtelmes határait is és orgiákban dühöngi ki magát. Olaszország az erőszak kultúráját terjeszti Törökországban, Oroszország karmait a finn alkotmány testébe vágja. A parlamentek ülésein: Poroszországban, Ausztriában, nálunk, rendőrök, revolverek, boxerek a tárgyalások szellemének megtestesítői. Panama, korrupció mindenfelé. A Titanicnak el kell sülyednie, mert a gyorsasági record dividendarecordot is jelent. Délmagyarországnak, Erdélynek el kell pusztulnia, mert akik az élet elviselhetővé tételére volnának rendezve, a munkánkkal és pénzünkkel rendelkező törvényhozók eszüket azon járatják, milyen trükkel üssék agyon egymást ahelyett, hogy védgátokról, töltésekről gondoskodnának. A parlamentarizmus szegénylegénykedéssé

fajult el. Csak a körül forog a kérdés: ki a legény a csárdában. Ki győzi atlétái erővel, fokossal, boxerrel. Egymásról tudott gazságok elhallgatásával vagy elmondásuk fenyegetésével tartják egymást sakkban.

Most pedig forradalom szele csapott meg bennünket. A Titanic 1600 halottja, Délmagyarország vízbefűlt, Erdély viharöppörte, kéjgyilkosok lemészárolt áldozatai után elsirathattuk újabb öt olyan ember halálát, akit nem a természet emésztett fel, hanem a társadalmi erőszak rendelt időelőtti halálra. Ez legfájdalmasabb eredménye annak a kétnapi forrongásnak, amelyet az általános választójog forradalmának jelszava alatt csempészünk majd a történelembe, amely azonban sem indításában, sem szellemében, sem eredményében nem volt az általános választójoghoz fűzve. Megindult közvetlenül Tisza István személye ellen, közvetve az általa erőszakosan megsértett házszabály védelme érdekében. És még ha el is fogadjuk, hogy Tisza elsőprése és a házszabályok tiszteletbe helyezése megkönnyítette volna az általános választójog jövetelét, akkor is ismételtük, hogy nem az általános, hanem csupán a férfiak választójogáért szított forradalmat a szociáldemokrata párt.

A mi Budapesten május 13-án történt, az a nyomorúság tetőpontjára ért emberek jelszóra kitört elkéseregésének a zuhataga volt. Éhen vész a nép, ezer nyavalyában pusztul, elhárítani elmulasztott csapások rázkódtatják védtelen testét és ekkor – megszólal a forradalmi kürt.

Két napra felszabadul a tehetetlen elkéseregés. Csenevész porontyok apái, anyái elfojtott indulatuk zsilipjeit kinyithatják. Törnek, zúznak, rombolnak. A házmeszter és háziúr tűszúrásos, elkéseregítő kényszeruralma, hamisított élelmiszer-uzsora és elviselhetetlen közterhek alatt nyögő nép fogcsikorgató tehetetlenségét egyszer akcióra válthatja.

Ez mérhetetlen áldozat és keserűség mellett megkönnyebbülést is hozhatott a tüntetőknek, *de általános választójogot nem hozott*. Még a hazugan általános választójognak mondott férfi-választójogot sem hozta. A május 30-iki lapok jelentése szerint következő méretben hozta az ellenzék közös választójogi tervét:

„Szavazók maradnak életfogytiglan az összes mai szavazók.

Továbbá szavazók lesznek mindazok a huszonnégy éves, írni-olvasni tudó férfiak, akik egy éve laknak egy helyben és önálló háztartással bírnak. Önálló háztartás alatt egy szoba, konyha értendő

Az ipari munkásnál megkívánják, hogy egy éven át valamelyik betegpénztár vagy társulása tagja legyen.

Szavazók lesznek azok az analfabéták, akik legalább tizenöt korona adót fizetnek.

A szavazók száma ezek szerint két millió négy-százezerre rúgna.

A szavazás titkos lesz, városokban és nagyközségekben, azonkívül mindenütt, ahol a megyében a szavazók hetven százaléka írni és olvasni tud.”

Hogy a szociáldemokrata párt ezzel a mértékkel megelégszik, kitűnik a párt hivatalos közlönyeinek cikkeiből. A Volksstimme május 30-iki számában a tervezetben a forradalom *eredményét* dicsőíti, a Népszava

május 31-iki száma ugyanezt teszi. Ezért az *eredményért* durváskodtak, erőszakoskodtak a nők jogaiért küzdőkkel szemben, ezért hazudtak két éven át népgyűléseken és ezért kellett parányi gyerekeket, családapákat lemészárolni.

Az előttünk lefolyt események a forradalom mezében jelentek meg, forradalmi áldozatokat is szedtek, de nélkülözték az igazi forradalomnak hősi pathoszáét, magukkal ragadó, kényszerítő gesztusát.

Jelszóra összezsaptak. A rendőrök, akik felsőbbségük parancsára ma a prostituált megkínzásával gyakorolják rendfenntartó feladatukat, holnap vérörületben proletár testvéreiket mészárolják és a proletárok, akik Garbai intésére készek a jogukat követelő nőknek ép úgy neki menni, mint ahogy most a rendőröknek mentek. *Ez a tény fosztotta meg a május 23-iki eseményt a magával ragadó igazság erejétől.*

És hogy a világon uralkodó erőszakot a férfiak kizárólagos uralma alatt megszüntetni *nem lehet*, azt az utcai harcok legizgatóbb pillanataiban Tisza István gróf mondotta ki klasszikus szavakkal, amikor kérlelték, függessze fel az ülést, mert kint emberek hullnak el:

„Nem vagyunk hisztériás asszonyok! Férfiak volnánk, vagy mi! Egy pár halott nem akaszthatja meg munkánkat. Ez nem jóléti bizottság!”

Jóléti intézménynek kell átalakítanunk a parlamentet, ez számunkra a május 23-iki események akciós sürgető, munkára serkentő tanulsága.

Be kell jutnunk az alkotmány sáncaiban, mert bizonyos, hogy még a hisztérikus asszony is emberibb módon gondolkodik és érez, mint az erőszak lovagjai, a Tiszák és Garbaik. Ha kultúrát és civilizációt igazán akarunk, akkor a tizenöt korona adót fizető analfabéta és az írni, olvasni tudó *férfi* mellett helyet kell szerezni magunknak is, akik áldjuk sorsunkat, a miért „magyar nőnek” születünk.

## Titanic.

Írta: *Szikra* (gróf Teleki Sándorné).

„Látott-e asszonyt a fuldoklók között?”

„Nem, uram, egyet sem . . .”

A londoni bíró kérdezte ezt és a Titanic egy megmenekült gépésze felelt ekképen; s az a sok millió ember, aki olvassa, mintha valamennyien egyszerre nagyobbak, „megtöbbnek” éreznék magát. És valóban, jogunk van ehhez, hiszen emberi mivoltunk fensége még soha sem nyilatkozott meg oly mindent legyőző erővel, mint annak a rémes tragédiának utolsó órájában. Mert, hogy kétezerháromszáz halálra ítélt ember egész természetesen találja azt, hogy a gyermekeket és asszonyokat kiválasszák soraikból, hogy az életnek visszaadják, bár ezáltal nekik az erősebbeknek, a küzdésre felfegyverezetteknek menthetetlenül meg kell semmisülniök, ez, úgy hiszem, a tömegpsychologia történetében eddig még soha sem tapasztalt fenomén.

Úgy hiszem, kétség sem fér ahhoz, hogy a tömegpsyché ilyenén megnyilatkozása bizonyossága annak, hogy etikai fejlődésünk útján egy új magaslatig értünk.

Mert azt, hogy egyesek önfeláldozása már eddig

s számtalan esetben művelt csodákat, ezt mindnyájan tudjuk. És azt is láttuk, tanultuk, hogy az ugyanegy eredményért harcolók, vagyis a rajongók, együttesen is feláldozták magukat másokért, de mindig csak a velük egyformán gondolkozókért; és ezért nem hasonlíthatók össze a Titanic hőseivel. Ott épen az a bámulatra méltó, hogy senkise kérdezett semmit, ki hová tartozik? milyen a vallása? mi a nemzetisége? – csak azt akarták mind, egy akarattal, – kétezer erős férfi egy akarattal akarta azt, hogy aki gyengébb és aki a jövőnek a letéteményese, az megmenekedjék Természetesen, ha kétezer ember egyformán gondolkodik, akkor feltétlenül bizonyos, hogy volt közöttük egy – talán több is, aki mindnél intenzívebben tudott gondolkodni és akarni. Aki oly erős volt, hogy az ő akarata a tömeg akaratát éppen ebbe az – általa óhajtott – irányba bírta terelni. Hogy azt az egyet – vagy azt az egynéhányt – hogy hívták? Ki tudja! . . . Ha még abban a korban élnénk, amikor még éposokat írtak, most neveket találnánk ki, hogy rájuk ruházzuk, hogy Theseusra vagy Szent Györgyre keressük a rimeket, de így csak azt tudjuk, hogy felebarátaink voltak, akik embertársaikat jobban szerették, mint tenmagukat.

De tudunk még mást is, azt, hogy azok az erős akaratú emberek, akik mindenkinél erősebben akarták, hogy a gyengébbek megmeneküljenek, egytől egyig az angol szász fajból kisarjadzott egyének voltak.

És itt, egy végtelen érdekes, értékes igazság toldódik homloktérbe: az, hogy ha angolok és amerikaiak voltak azok, akik az asszonyok megmentését akarták, akkor *nem igaz az*, hogy a feminizmus lovagiatlanságra tanítja a férfiakat. Sőt úgy látszik éppen ellenkező az eset. Mert hol érett meg legjobban a feminizmus? Angliában és Amerikában – és honnan származtak azok a hősök, akik az asszonyok életét többre becsülték a saját életükénél? épen Angliából és Amerikából. Angliában ma már nem százezrenként, hanem millióként számlálják azokat a férfiakat, akik a nők politikai egyenjogúsítását akarják s nem százezrenként, hanem millióként kell számolni azokat a „modern” angol nőket is, akik e miatt küzdenek. Amerikában pedig már eddig hat állam adta meg a nők szavazati jogát. Vájjon ez a hihetetlen, elretentő, kvalifikálhatlan eltévelyedése a nőnek, t. i. az, hogy ember-számba akar kerülni, mert már irtózik attól a hódolattól, amely alatt folyton kiérzi, hogy megvetés és lekicsinyelés lappang, vájjon ez mennyiben segítette, vagy mennyiben akadályozta őket a Titanic süllyedő fedélzetén? . . .

De fordítsuk meg a kérdést: képzeljük el egy *Balkán-vidékről* származó hajót, amelyen csupa olyan asszony ül, aki még csak meg se meri álmodni, hogy a régi rend megváltozzék, s a férfi népessége is csupa „úr a saját portáján” – fajta öslényből áll s most képzeljük el azt a hajót a Titaniccal egyforma helyzetben . . . Kérdem, vájjon hány asszony szabadulna meg a mentő-csónakokban? . . .

De ne vegyük a Balkánt, hanem emlékezzünk vissza a rue Jean Goujon-i tűzre és a Bourgogne katasztrófájára. . . Ott csupa udvarias, hódoló, asszony szolgálatban túlfinomult párisi volt a férfielelem, – és mégis mi történt? Az, hogy amely asszony nem égett el, vagy nem fúlt meg,

azt halálra taposták, nyomorékká karmolták a menekülni igyekvő férfiak.

Ebből aztán rögtön le is vonhatjuk azt a következtetést, amit a statisztika be is igazol, hogy francia földön még eddig nem tett nagy károkat a feminizmus. Igen. A feminizmus épen csak az angol-szász faj népeinél „dúl” ijesztő módon, és mégis, arra a kérdésre, hogy „Látott-e ön asszonyokat a fuldoklók között? . . .” épen csak az angol Titanic megmenekült gépésze felelhetette azt, hogy „Nem, uram, egyet sem! . . .”

Különös? . . . Nemde, igen tisztelt antifeminista uraim és hölgyeim, ez egy igazán nagyon különös „véletlen”? Hát pedig nem az. Kegyes engedelmükkel, se nem különös, se nem véletlen. Magyarázata egyszerűen az: hogy azon a hajón csupa etikailag nagyon magasán álló emberi lények voltak együtt. Angol és amerikai honpolgárok, azoknak az országoknak szülöttei, ahol a nő ethikai fejlettsége abban is kifejezésre jut, hogy emberi mivoltának tudatára ébredt; és ahol a férfié abban nyilvánul, hogy ennek az ébredésnek jogosultságát belátja és elismeri.

Hála azonban a szokásnak, nevelésnek és ruházódásnak, az asszonyok ma még, – bármily fejlett lelkituladosságokat vívtak is ki maguknak, – igen messze vannak attól az időtől, amikor a Grace Daling-ok gyakori jelenségek lehetnek soraikban. Fizikailag – tagadhatlan – még soká, soká gyengébbek és gyámoltalanabban lesznek, mint a férfiak. Ez nem úgy értendő, hogy terhet, munkát, gondot nem ugyanannyit, sőt többet el bírnának mint férjeik; oh ellenkezőleg! száz és száz esztendő kényszere megtanította őket arra, hogy ebben az irányban csodát műveljenek, de az önvédelemben, mikor a létért való küzdelem percében a biztos halál néz velők farkasszemet, a nagy átlag még ma is alig kitartóbb, ügyesebb, ellentállóbb, mint a kis gyermek.

Ezt mindenki tudja. Tudták ezt a Titanic hősei is. És mert etikailag kifejlett kultúremlékek voltak, de csakis azért, egytől-egyet megmentették az asszonyokat, az egyenlő értékű embertársat, az élet-halálharcban védtelenebb katona bajtársat . . .

## A tanítónők sérelme.

A kaposvári állami elemi iskolák tanítótestülete felkért bennünket alábbi jegyzőkönyvének közreadására. Minthogy készek vagyunk a tanítónők veszélyeztetett érdekeit minden erőnkkel megvédeni, természetesen készséggel közöljük a tanítónők ellen elkövetett merényletet tárgyaló jegyzőkönyvet, amely felvétel a kaposvári állami elemi iskolák tanítótestületei által tartott rendkívüli gyűlésen 1912. április 15-én.

Elnök: Tarján Antal igazgató. Jelen vannak a tanítótestület Összes tagjai.

Jegyző: Csondor Eleonóra.

Elnök üdvözlöli a tanítótestület tagjait s a m. kir. vall. és közokt. minisztérium által kiutalt lakbérpótlék szétosztásánál a tanítótestület egy részét ért sérelem ügyében összehívott rendkívüli ülést megnyitja.

Tóthné H. Gizella előadó: Jelen ülés tárgyát képező intézkedésben nemcsak a férjes tanítónők sérel-

mét látja, de a tanítóság egyetemének sérelmét. A tanítóság fáradtságos munkáját nem lehet nemi, vagy családi tekintetek szerint elbírálni. A tanítókra vonatkozó eddigi összes törvények soha sem alkottak ily irányú megkülönböztetést. Mégis az 1912. évi költségvetésben felvett 500.000 K lakásbérpótlékból a férjes tanítónők teljesen kizárattak. Sem a költségvetés, sem annak megindokolása nem mutat fel olyan momentumot, hogy ezen segítség nem a tanítóság összeségének, hanem annak csak egy csoportjának szólna. A magyar tanítók egyeteme országos mozgalmat indított az iránt, hogy az egyenlő képzettségű áll. tisztviselőkkel egyenlő fizetésben részesüljön. Nem lehet tehát észrevétlenül hagyni semmi megkülönböztetési kísérletet, nehogy az a jövőben ilyféle intézkedéseknél precedensül szolgálhasson. Kéri tehát a tanítói kart, foglaljon állást az iránt, hogy miután a törvény egyenlő kötelezéseket ró tanítóra és tanítónőre, – ebben semmi megkülönböztetést nem ismer – javadalmazassék tehát egyenlően. Ezen elvet a közokt. kormány is elismerte, midőn a tanítónőket is igazgatónői címmel és megfelelő tiszteletdíjjal honorálta.

Javasolja: mondja ki az ülés, hogy az új intézkedésben a jogegyenlőség nem érvényesül; ebben a tanítóság egyetemének sérelmét látja; s annak orvoslására a jogában álló törvényes eszközökkel óhajt törekedni. Jelen ülés jegyzőkönyve küldessék meg: a „Magyarorsz. Tan. Orsz. Szövetségének”; az „Áll. Tan. Orsz. Egyesületének”; a „Somogy megyei Ált. Tanítóegyesületnek”; azon célból, hogy ezen screlemmel foglalkozzék s annak orvoslását szorgalmazza.

Többek hozzászólása után gyűlés a következő határozatot hozza: M. kir. közokt. kormány azon intézkedésében, melylyel a tanítóság egy csoportját, a lakásbérpótlék kiosztásánál teljesen, vagy részben mellőzte, a tanítóság egyetemének sérelmét látja. Indokolja ezt a következőkben. Jelen intézkedés a férjes tanítónőkre vonatkozó részében mélyen sújtja a családot. A család az állam fentartó eleme, azért ennek bármely megrövidítése nem lehet sem állami, sem nemzeti érdek. Azonkívül a törvény egyenlő összegben állapítja meg a tanítónők nyugdíj kötelezettségeit Ezzel szemben a tanítónők egyenlő jogokat nem élveznek; amennyiben haláluk után hozzátartozóik nyugdíjban nem részesülhetnek. Ezen tételnél az államháztartás nagy összeget takarít meg, melyből bőven kitellenék a tanítónők egyenlő javadalmazása. Az eddigi tanítói törvények egyenlően állapították meg az összes tanítók lakbérért s ezen újabb törvény változtatást még nem eszközölt. Az 5 éven aluli szolgálati idővel bíró tanítók mindazonáltal kevesebb lakbérpótlékban részesülnek. Miután pedig a törvény egyenlő kötelezéseket jelöl ki minden tanító számára; s azok fontos feladatokat egyenlő ügybuzgósággal és lelkesedéssel teljesítik: egész együttérzéssel jelenti ki a gyűlés azt, hogy ezen egyenlő munka ellenértékét csak egyenlő javadalmazás képezheti.

Jelen ülés jegyzőkönyve küldessék meg: „A Magyarorsz. Tan. Orsz. Szövetségének”, az „Áll. Tan. Orsz. Egyesületének”, „A Feministák Egyesületének”, a „Somogy. Ált. Tanítóegyesületnek”, a kaposvári választási kerület orsz. képviselőjének: azon céllal és

kéréssel, hogy ezen sérelem mielőbbi orvoslásához hozzájáruljanak.

Több hozzászólás nincs; elnök az ülést bezárja – miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Szentesné V. Ilonát és Kecskés Ernőt kérte fel. Km. Hitelesítjük: Kecskés Ernő sk., Szentesné Vrana Ilona sk. Tarján Antal sk. elnök, Csondor Eleonóra sk. jegyző.

Lapunk más helyén ismertetjük a Feministák Egyesületének a tanítónők érdekében rendezendő gyűlésének tervezetét.

## A német posta- és távírdatisztviselőnők szövetsége.

A múlt hetekben történelmi nevezetességű tanácskozásra gyűltek össze a berlini tanítókházában a német posta- és távírdahivatalnál alkalmazott tisztviselőnők. Tanácskozásuk célja: a posta- és távírdatisztviselőnők szövetségének megalakítása volt. E szövetségalapítás előkészületeinek nehéz munkáját az a bizottság végezte, melyet az 1910. szeptember havában tartott kétnapos hasoncélú nagygyűlés választott meg. A gyűlésen 65 kiküldött vett részt, 34 egyesület és 6767 tag képviselőben. Mind a 34 egyesület – kettő kivételével, amely kettőnek azonban összesen csak 246 tagja van, egyhangúlag bejelenti csatlakozását a posta- és távírdatisztviselőnők új szövetségéhez, A két egyesület csatlakozása sem elvi okon múlt, hanem mert kisebb formai nehézségek állottak ennek útját, amelyek kiküszöbölését azonban néhány héten belül remélik. Biztos reményük van tehát arra nézve, hogy a német birodalmi posta szervezett tisztviselőnői teljes számban csatlakoznak majd a szövetséghez. A szövetség elnökévé *Else Kolschorn* kisasszonyt választották Berlinből; alelnökké *Else Fischt* Brandenburgból; főtitkár *Gertrud Thieme* lett. titkár pedig *Lydia Nausser*. A szövetség választmányát kiegészíti még két pénztáros és 8 választmányi tag.

A szövetség megalakulásáról táviratilag értesítették *Ktätke* államtitkárt és a berlini posta vezérigazgatóját, Utóbbi hosszabb levélben, melyben őszinte szimpátiájáról biztosította az új szövetséget, mondott rögtön köszönetet az értesítésért. Ezenkívül táviratot küldtek *Luiza* badeni nagyhercegnőnek. A nagyhercegnő kezdeményezésének köszönhető ugyanis, hogy 1864/65-ben a badeni államvasutak vezérigazgatósága elhatározta, hogy nőket alkalmaz tisztviselők gyanánt. A vasútnál alkalmazott első tisztviselőnőket 1871-ben a birodalmi postakezelőség vette át. A nagyhercegnő javaslata vetette meg tehát alapját annak, hogy a nők a postánál és távírdánál alkalmazást nyertek. A sürgönynek az volt célja, hogy a nagyhercegnőnek megköszönjék annak idején kifejtett úttörő tevékenységét. Az ifjú szövetség nagy feladatokat tűzött ki célú. A frankfurti és hamburgi egyesületek indítványait elfogadva, két üdülőtelep létesítését határozta el. Az előkészület munkáinak elvégzésére egy öttagú bizottságot küldtek ki. Ezenkívül a szövetség a tisztviselőnők érdekeit védő követelések sürgős megvalósításán fog fáradozni. Követeli a véglegesítést, felmondás kizárásával, a pályára készülők magasabb előképzettség-

gének megállapítását, a szakképzés megjavítását, továbbá a posta- és távírda női segédtisztek szakvizsgázását, az előmenetel korlátlan lehetőségét, vagyis pályájukon való teljes érvényesülést, a cölibátus eltörlését, a nyugdíjigénnyel;] nem bíró tisztviselők részére aggkori biztosítást Követelik továbbá a tisztviselők visszahelyezését a közpénztisztviselők osztályába, hogy ezzel lakbérjárulékok rendeződjenek. A szövetség még az alakuló gyűlésen elhatározta, hogy csatlakozik a német nőegyesületek szövetségéhez. A szövetség hivatalos lapjául a Berlinben már négy év óta megjelenő „Unter dem Reichsadler” c. lapot választották és elhatározták, hogy a szövetség legközelebbi összejövétele Frankfurt am Mainban lesz.

P. P.

## GLOSSZÁK.

**Tudomány vagy nadrág.** Láng Margit dr. egyetemi magántanárságra pályázott. Alexander Bernát tisztességes állásfoglalásával szemben Petz Gedeon egyetemi tanár úr bőszipartajával visszaverte az „alsószoknya” térfoglalását. Mint-hogy az egyetem nem a tudomány, hanem a nadrág kultuszának csarnoka, az alsószoknyának abban nincs is helye. Szegény finn egyetemek! Azokban úgy látszik alacsonyabbrendű dolgokat ápolnak. Ott dr. Phil. Alma Söderhjelmet egyhangú határozattal meghívták az egyetem tanári karába.

**Köztisztaság.** Az amerikai suffragettek legutóbb tartott demonstrációja alkalmából New-York városának vezetősége intézkedett a menet útvonalának idejekorán való tisztogatásáról. A suffragettek hálásan fogadták ezt az udvarias figyelmet, azonban megjegyezték, hogy ha a nőknek is lesz beleszólásuk a közügyekbe, az utcák állandó tisztaságáról gondoskodnak majd, úgy hogy ilyen alkalmi tisztogatásra nem lesz szükség.

**A jól berendezett társadalom.** A lapokban olvassuk: „Szegeden az ügyészség fogházába szállították Kádár Sándor 30 éves csongrádi gazdálkodót, aki ki akarta irtani családját és eközben apósát súlyosan meg is sebesítette. Kádár pár évvel ezelőtt vette feleségül Juhász József csongrádi polgár leányát. Boldogságuk rövid ideig tartott, mert a férj korcsmázni kezdett. Gyakran meg is verte a feleségét. A napokban egy átdorbézolt éjszaka ismét nagyon elverte a viselős állapotban levő asszonyt, aki erre otthagya az urát és hazament a szüleihez. Kádár revolvért szerzett és föltette magában, hogy visszahozza az asszonyt és ha e vállalkozása nem sikerülne, kiirtja az egész családot. Apósa vasvillával útját állotta Kádárnak, amire a földühödött ember kétszer rálőtt az öregre. Mindkét golyó talált és roncsá lőtte Juhász József állkapcsát. A merénylőt letartóztatták. Az öreg Juhász állapota súlyos.”

De a mi antialkoholistáink közt még mindig vannak, akik azt hiszik, hogy a Feministák Egyesülete rossz csapáson halad, amikor először is, másodszer is, harmadszor is választójogot követel. Választójogot mert anélkül ezer

esztendő egyleti munkája is csak kenetes ráolvasás, de nem gyógyítása ennek a pálinkán fentartott militarisztikus-társadalomnak, amelyben a viselős asszony vagy az utcán nyugodtan sétáló ember egyformán céltáblája az alkohol fogyasztásával a nemzet fentartásához hozzájáruló részeknek.

**A sorrend.** A дума szabadelvű pártjai törvényjavaslatot dolgoztak ki, amely egyenlő választójogot kíván a nők számára. Az indokolásban kifejtik a pártok, hogy ha a törvényhozás megadja az aktív és passzív választójogot a nőknek, attól csak jó eredményeket lehet várni szociális téren, mert a nőktől lehet leginkább remélni, hogy gátat vetnek az iszákosságnak, elősegítik a gyermekvédelmet, fejlesztik a szegények ellátását és kulturális téren is jótékony hatással lesznek a társadalomra.

Ennek a híreknek nemcsak azért örülünk, mert orosz asszonytestvéreink diadaláról szól, hanem mert most már biztosan tudjuk, hogy a mi szabadelvű pártjaink (?) is kidolgoznak majd hasonló javaslatot. Amerika, Ausztrália, Finnország, Norvégia, a magyar nők ősi politikai jogai mind nem voltak befolyással a mi szabadelvű pártjainkra. De minthogy közegészségügy, halálozási arány és egyéb rossz dolgában Oroszországhoz állunk legközelebb, alkalmasint a nők választójogának irtózott rémével is, az orosz példa könnyebben megbékíti politikusainkat, mint a művelt nyugatét.

## Bayard lovag.

Írta: *Katscher Lipót*, London.

Rendkívüli lovagiassága miatt, melylyel – mint minden elnyomott osztály- és faj érdekében – a nők helyzetének javítására, a nők elismerésére, jólétére és teljes egyenjogúsítására törekedett, gyakran Don Quijoteknek gúnyolták. Az a dicső *William Thomas Stead*, aki április 14-én a „Titanic”-cal elpusztult, elsősorban béke- és feministaapostol volt. Nem túlzók, ha azt mondom, hogy nálánál izzóbb és céltudatosabb feminista még nem volt, amely tény iránta való csodálatomat felébresztette és barátságunknak is ez volt az alapja. Stead a nőt a férfiénél is többre értékelte. Hogy nem túlzók, azt nemcsak számtalan erőteljesen megírt cikke és beszédei bizonyítják, amelyeket fényes újságírói és agitátort pályáján a nők érdekének szentelt, nemcsak a többi munkájának egyes része, hanem főleg az a két könyve, amelyet kizárólag a nők érdekében írt.

1903-ban jelent meg: *In our midst. The letters of Callicrates to Dione, queen of the Xantians, anno domini 1902.* egy sajtósárgós mű, mely kell, hogy minden feministát elbűvöljön. Ez a mű egy szociáletikai regény szatíra formában.\*

Sokkal régebb az említett művek másodikika. Olvasóim közül talán még emlékeznek arra a példátlan feltűnésre, melyet 1885-ben Steadnek millió és millió példányban forgó, minden modern nyelvre lefordított munkája: „A szüzességi adó a modern Babylonban” című könyve keltett. Először mint cikksorozat jelent meg a Pall Mall Gazette-ben és borzalmas leleplezéseket tartalmaz arról

\* Lásd: A nőiség lealázása c. cikket lapunk mai számában.

a nagykiterjedésű kufárságról, mely London „magasabb” osztályai részért fiatal leányokat, iskolás gyermekleányokat szállít erkölcselen célokra. Az a szomorú körülmény, hogy a jóérzésű emberek minden törekvése, hogy ezt a bűnös kereskedést parlamenti aktussal szüntessék meg, hajótörést szenvedett – részben mert érdekelték befolyása következtében nem lehetett kellő számú bizonyítékot szerezni, – készítette Steadet „keresztes hadjáratára.” Jól tudta, hogy nagy veszély fenyegeti (heves ellenmozgalom, törvényes elítéltetés, esetleg teljes társadalmi tönk), ha magáévá teszi ezt a kényes ügyet, mégis habozás nélkül megtette. Hamarosan képes is volt nyilvánosságra hozni megcáfolhatatlan eseteket, mert a szükséges bizonyítékokat előbb nagy óvatossággal gyűjteni kezdte. Egy esetben azonban tévedett, mert őt is megtévesztették. E miatt aztán egy régi elavult törvény értelmében 3 hónapi börtönrre ítélték; egyúttal azonban nagy erkölcsi győzelmet aratott, mert elérte, amit akart; a fellázadt közvélemény kényszerítette a parlamentet az illető törvényjavaslat elkészítésére és megszavazására. Azóta hősünknek megvolt az a bogara, hogy kiszabadulásának minden évfordulóján lakomát rendezett, melyen rabruháit hordta.

De az áldásos küzdelem korántsem végződött az új törvénytől, melyhez még több más is sorakozott, közöttük egy, amely leányok védelmi korhatárát 16 évre tolta ki. Stead eljárásának további folyománya a leánykereskedelem ellen folytatott egész modern mozgalom, mert annak megindítóját *Alex W. Coote*-ot Stead példája lelkesítette fel. A fehér rabszolgakereskedelem elleni világszövetség alapításában ugyancsak nagy része volt Steadnak. 6 vagy 7 év előtt ennek következtében egy törvényjavaslatot terjesztettek a ház elé a leánykereskedelem ellen, melyet azóta az alsóház évről-évre nagy szótöbbséggel fogad el, de törvényerőre még sem léphet, mert egy képviselő (Sir Fr. Branbury) mindig „kibeszéli” – miért, azt senki sem tudhatja. Stead halála óta számos előkelő férfi és nő sajtó útján követeli, hogy ennek a javaslatnak a törvényerőre való emelésével állítsanak neki emlékművet az emberiség szívében, melynél szebbet Stead sem kívánhatott magának. Jelenleg ebben az ügyben élénk hírlapi agitáció folyik és örömmel jelenthetem, hogy ma (máj 9-én) levelet kaptam a „National Vigilance Society”-től (Coote által szervezett egyesület a leánykereskedelem ellen), melyben »majdnem bizonyosra jelzi a javaslatnak még ebben az ülészakban való érvényre jutását, mindenesetre még a nők választójoga életbelépése előtt, melyért Stead szintén minden erejéből harcolt.

Láthatjuk tehát, hogy Stead halála után is a nők érdekét szolgálja, és ha egy tekintélyes lap nemrégiben azt állította, hogy ő, ha feltehető volna, hogy halálával eltérli a fehér rabszolgakereskedést, már régen öngyilkos lett volna, az semmiesetre sem túlzás. Sőt nézetem szerint ez minden társadalmi reformra is vonatkozik, mert ő minden socialis ügynek, mely napjainkban forrong, bajnoka és szószólója volt és a kontinensen el sem képzelhetik, mily óriási érdemeket szerzett hazájában. Ezeket még azok a lapok is, melyek eddig ellene írtak, készséggel elismerik.

Stead igazi „*self-made man*” volt. 14 éves korában boltos inas és 22 éves korában már főszerkesztője egy nagyobb vidéki újságnak, 34 éves korában már egy előkelő londoni napi lapnak a főszerkesztője. 1890. óta már saját lapját, a kitűnő „*Review of Reviews*” szerkeszti. Elragadó volt, mint író és szónok egyaránt és korunknak elismerten első újságírója. Önzetlensége, jó-sága, akarat- és tereje, kitartása és eszmegazdsága bámulatosak voltak; természetesen volt egy csomó hibája is, de ezek tulajdonképpen erényeinek hibái voltak. Nagyszerű jelmondata is már megszerezte számára az emberek rokonszenvét: „Az összes élőket egyesíteni kell a szenvedők szolgálatában.”

## A nőiesség lealázása.\*

Írta: *William Stead*.

Fenséges királynőm! Előbbi leveleimben már sok csalódásról kellett beszámolnom, de a főkérdést, mely tulajdonképpen tanulmányutamat okozta, még nem tárgyaltam behatóan, mert előzőleg alaposan ki akartam kutatni. Úgy a legfelsőbb, mint a legalsóbb körökben sokat megfordultam és lelkiismeretesen megfigyeltem a helyzetet, hogy neked, szeretett királynőm, beszámoljak arról, hogy nemednek mint megy sora a férfiuralom alatt. Mindazonáltal, kiknek füleik vannak, hogy halljanak és szemeik, hogy lássanak, alapos tájékozódást is szereztem e tárgyban.

Tressider elmesélte nekünk, hogy az angol nők előjogokat élveznek, melyek a férfiktól meg vannak tagadva. Úgy kerestem azokat, mint gyertyával a kincset és végre három előjogot találtam, mikben a férfiaknak nincsen részük. Az első abban áll, hogy ha egy asszony és egy férfi egy szobába lép, vagy azt elhagyja, az asszony elől jár; a második: ha egy társaskocsiban vagy vasúti kocsiban nincs elegendő üres ülőhely, a férfiak kötelességüknek ismerik (de nem is mindnyájan) helyeiket átengedni. A harmadik előjog, minek az angol nők

\* In our midst. The letters of Callicratee to Dione, queen of the Xanthians, concerning England and the English, Anno Domini 1902. London 1904.

E társadalomethikai regényben az asszony áll a történet középpontjában, anélkül, hogy tulajdonképpen a hősnője volna. „Nem volt szándékomban Callicratesnak Dionéhez, a Xanthusok királynéjéhez intézett leveleivel a nők most uralkodó leigázása helyett a férfiak leigázását ajánlani” – jegyzi meg Stead előszavában. „Ha azonban a Xanthusok királynője főtanácsosának megfigyelései az uralkodó nemet gondolkozóba találnák ejteni, semmiképpen sem volna ártalmas, mert mi férfiak hajunk arra, hogy túlbecsüljük magunkat és csak hasznunkra lehet, ha néha arra emlékeztetnek bennünket, hogy az asszonyok alig teremthettek volna nagyobb zűrzavart, mint a milyen i most a férfiak között tényleg uralkodik.”

Egy a régi hellének állítólagos utódai lakta képzeleti államtól van szó, Afrika távoli sarkában, melynek királynője az odavetődött angol ténnyel, Tressider unszolására, ki a xantiai nőuralmat megszüntetni szeretné, Callicrates miniszterét Angliába küldi, hogy kitapasztalná, valóban annyival jobb-e az ottani férfiuralom, mint ahogy azt Tressider állította. Az ifjú xantid tizenégy pompás levélben leírja tehát szeretett királynőjének, amit Angolországban lát és tapasztal és arra a következtetésre jut, hogy Tressidernek meg kell halnia, mert a férfiuralom oly gyümölcsöt termelt, mely legkevésbé sem mondható jónak. Vörös fonalként húzódik jelentéseim végig a gondolat, hogy a női nem elnyomása rákfenéje a mai társadalomnak. Az itt közölt levél a könyv tizenharmadik fejezete.

örvendenek, abban áll, hogy étkezéseknél a férfiak előtti szolgálhatják ki magukat; de viszont ő előttük kell az asztalt el is hagyniok, hogy az ottmaradt urak fesztelenül tovább ihassanak és szivarozhassanak. Lehetséges, hogy van még több ilyen privilégium is, de legigyekvőbb kutatásaim mellett sem tudtam többet felfedezni.

Mikor nemem egy felvilágosodottabbját kérdeztem, hogy Anglia asszonyai hivatásukat szabadon választhatják-e és hogy az állami és katonai legmagasabb állásokat elérhetik-e, tagadólag válaszolt és úgy vélte, hogy asszonyok ily hivatalokra és méltóságokra nem alkalmasak. Csupán a férfiakat illeti meg a szabadság, hogy hajlandóság és kedvük szerint válaszszanak hivatást. A férfiak előtt szabad minden, anélkül, hogy a törvény vagy család beleártná magát abba, ha nőies foglalkozások után járnak. Minden férfi, ha épen akar, lehet szakács, gyermekgondozó, szabó, fehérműgyáros vagy ápoló; nincs asszony azonban, ki lelkesz, katona, tengerész, vagy még csak törvényhozó is lehetne, még ha arra még oly alkalmas volna is. Az uralkodó törvények és szokások szerint csupán a rosszul fizetett hivatásoknak szentelheti magát; munkaköre végtelenül korlátozott

Valahányszor csodálkozásomat fejeztem ki az igazságtalan állapotok felett, angol férfitársaim legkomolyabb arccal magyarázták, hogy az asszonyok érdekében van, hogy őket a legjobban fizetett és legkellemesebb állásoktól távolítsák, mert a nőiséget mindenáron meg kell tartani és az asszonyokat meg kell óvni attól, hogy azt a létért való küzdelemben elveszítsék. Midőn annak a véleményemnek adtam kifejezést, hogy az asszonyokat nem szükséges önmaguk ellen megvédeni, különösen ily csodálatos és igazságtalan eszközökkel, az emberek furcsán néztek reám.

Leghatározottabban tagadják, hogy asszonyaikat mástól, mint kiválóan nőietlen foglalkozásoktól kizárva lennének; de valahányszor kutattam a dolgot meglepetésemre azt találtam, hogy a „kiválóan nőietlen”-nek mindig a legjobban fizetett állásokat tartják. Nincs oly munka, ha még oly egészségtelen, megerőltető, szennyes és megalázó is, melyet Angolországban nőietlennek tartanak. „Nőies”-nek tartják, ha asszonyok életüket avval töltik, hogy napról-napra éhbérért mosókonyhákban, bokán felül vízben állanak, hogy a férfiak szennyését mossák és ifjú leányok kora reggeltől késő estig bűzös termekben halat tisztítanak, vagy még rosszabb és megerőltetőbb munkát végeznek. Mindez jelentékenyen több testi megerőltetéssel jár, mint a mit pl. egy jegyzőtől követelnek meg. A gyöngé nőknek a legmegerőltetőbb munkát utalják oda, míg az „erős nem”, – mint itt a férfiakat nevezik – könnyebb munkáért a legmagasabb fizetést húzza. Ez, fenséges királynő, a Tressider dicsérte igazságossága az angoloknak!

Mikor ezt a számtalan hivatalnokok egyikének mondtam, haragra lobbant és tagadta, hogy ez így volna. De képzeld csak, ő csak tíz órakor reggel megy jól átfűtött, szellőzött hivatalszobájába, ott vagy öt óra hosszat kényelmes karosszékben ül, olvasva, írva, beszélgetve; ezért, mint nekem mondta, heti „nyomorult” hat font fizetést kap, mi naponként egy aranyat jelent. Izmaít sohasem kell megerőltetnie, nem ismeri tehát a fizikai

megerőltetést; megerőltetése nem haladja meg a nő megerőltetését és mégis azt állítja, hogy a nő csekély testi ereje bírta rá a férfiakat, hogy a gyengébb nemet oly pályákból kizárják, melyek nem egyeztethetők össze szervezetükkel.

Egy hasonló beszélgetés után, mely úgy engem, mint az angolt felhevített, sétát ajánlottam a szabadba. Terv nélkül sétáltunk a városból kifelé. Hirtelen egy bekerített udvaron nagy tüzet láttam. Kíváncsiságom felébredt és arra tartottunk, Alig, hogy az udvarra léptünk, rémület és szégyen szállott meg. Rettenetes látvány volt! Az itt lerakott undorító utcai szemét közepette egy sereg asszony állt, akik lázas buzgalommal turkáltak az undorító szemétkben. Ruhájukat, arcukat és kezeiket beborította a szenny, hátuk az egyhangú, nehéz munkától meggörnyedt, vonásaik már alig emberiek. Lélegzetem elállt a pestises levegőben és a szegény teremtések iránt érzett forró részvét töltötte el szívemet. Kísérőm nem látszott afélet érezni, mikor rémülten mutattam az asszonyokra. „Kiválogatnak mindent, ami ipari célokra még használható, a többit azután elégetik” – oktatott ki engem egykedvűen.

E foglalkozásban nem látszott nőietlent találni. Szegények azonban egy órában több izom- és testi erőt fejtenek ki, mint ő maga egy héten belül. Foglalkozásuk elállatiassodásra kell, hogy vezessen. Még hajnal előtt kezdik meg éhgyomorral, egész nap, jó és rossz időben talpon kell lenniök és mégsem tűnt fel előtte a foglalkozás nőietlennek, míg kijelentésem, hogy az ő munkáját minden nő elláthatná, dühbe hozta. Meg tudod-e ezen ellentmondást érteni, óh királynőm?

Mondják, hogy az utóbbi években a férfimonopólium szigora valamivel enyhült és hogy az asszonyoknak, kik az elmúlt időkben az emberi szenvedések természetes gyógyítói voltak, vonakodva ugyan, de mégis megengedték, hogy saját nemük bajait enyhítsék. A gyógyítás hivatásában két osztály van, az egyik nagy testi megerőltetést követel és sok türelmet, míg a másik jobbara szellemi tulajdonságokat tételez fel. Az elsőt ápolásnak, az utóbbit gyógyításnak nevezik. Még a legrövidlátóbb angolok is bevallják, hogy az asszonyok az ápoló nehéz pályájára, melyen sem magas állásra, sem nagy vagyonra szert tenni nem lehet, kiválóan alkalmasak. Csak nagy fáradsággal lehetett őket arra bírni, hogy az asszonyokat a sokkal jövedelmezőbb és kevésbé megerőltető pályára engedjék. Megfigyeléseim, amik az asszonyok gazdasági helyzetét Angliában illetik, egy mondatban foglalhatók össze: A legkönnyebb és legjobban fizetett munkálatokat a férfiak sajátítják ki, a legkellemetlenebb és legrosszabbul fizetetteket az asszonyoknak engedik át. így nyilvánul a férfiak uralma az emberi munka terén.

Az asszonyok főhivatása minden országban, még nálunk Xanthiában is, hol minden nő minden hivatást kedve szerint tölthet be – az anyaság. Mielőtt Angliába jöttem, sohasem tartottam volna lehetségesnek, hogy a világ e legszentebb eleme oly mélyen megalázható és lábbal tiporható és hogy a magát teljhatalmúnak érző férfi az asszonyi teremtésre nemcsak akaratát, de érzését is ráerőszakolni képes. Elrejtjeni iparkodnak az anyaságot, melyet még Angliában is a nőiség fénypontjának tartanak

míg Xanthiában minden asszonynak újszülött gyermekével a legnagyobb tisztelettel adóznak. Sőt még nagyobb megtiszteltetésnek örvendenek, mint Angolországban a katonák, kik a haza szolgálatában küzdöttek. És ez csak természetes, mert a katona vérét ontja, hogy az államot megvédje, de a nő hasonlíthatatlanul többet szenved, hogy az államnak jövődő polgárokat adjon. Ő az emberi fajnak nem megsemmisítője, hanem továbbfejlesztője. Mi iparkodunk, hogy a testi és lelki szenvedéseket, melyeket a szent anyai hivatás magával hoz, egy minimumra lenyomjuk; Angolországban mi sem történik, hogy a nőiességet felmagasztalják. A gyermekek éles elméjét nem ismertetik meg úgy, mint nálunk, a természet bámulatos teremő erejével, hanem hazugságokkal és ostoba mesékkel zavarják meg. Mindezek a férfi uralom következményei.

A matriarchatus alatt két életet él minden nő. Az anyaság oly tanulmányidőként szolgál, melyben megtanulnak türelmet, takarékoságot, előrelátást, önzetlenséget és igazságosságot gyakorolni. Ha ezt jól megállták, akkor elég érettek a közszolgálatra. Becsvágyukat és képességeiket nem korlátozzák, a legmagasabb hivatalokba bocsátják őket. A mi a férfiurolmat előttem és bizonyára előtted is, fenséges királynőm, oly kárhozzátandónak tűnő fel, épen az a körülmény, hogy az asszonyokat odáig vitte, hogy kiválóságukat szégyennek tekintik, amit egészségük és az igazság rovására eltitkolni iparkodnak. Szégyenlik, hogy anyává lesznek!

E képtelenséghez hasonlítva minden más igazságtalanság, mely alatt az angol nőnek szenvednie kell, jelentéktelen. Persze, ha férfiak irányában akarnak ezt elkövetni, fegyveres felkelés volna a következménye. Politikai szempontból az asszonyok semmiféle jogokat sem élveznek. Ha egy asszony büntetendő, nem asszonytársai ítélik meg fölőtte; férfi rendőr fogja el, férfi bíró hallgatja ki, férfi ügyvéd védelmezi, tizenkét férfiből – lehetnek a legnagyobb gazemberek – álló esküdtszék dönt sorsa fölött. A hatóságok minden állásából is ki van zárva, csak azért, mert nő. Épen mert ilyen szelíd, elnéző, tapintatos és könyörületes, bevált nálunk a bírói hivatás betöltésében. Miután nincs angol nő, ki az országházba választható volna, ki van zárva minden törvényhozó állásból is.

Képzeld, óh királynőm, azt beszélik nekem, hogy angol testvéreidnek helyzete korábban még sokkal rosszabb lett legyen. A férfiaknak jogukban volt őket a vallás és erkölcs nevében tűzhálálra ítélni, vagy kardélre vetni. Évszázadokkal a kereszténységre térésük után, mondják Európában, az asszonyok titokban hódoltak Isten anyának és ápolták az emberi bajok gyógyításának művészetét, melyet elődeiktől tanultak: de a féltékeny és türelmetlen férfivilág ezeket, a természet titkos erőit ismerő asszonyokat boszorkányoknak nyilvánította és nyilvánosan elégette őket.

Miután a boszorkányégetések megszűntek, a férfiak erőszakos önzése akadálytalanul dühöngött és a leigázott asszonyok világa lassanként elfelejtette nagy hagyományait. A férfi és nő közötti viszonyt, mely a természetnek folytonosan megújító erején alapszik, megmérgezték. Hatalom lépett a jog helyébe és a legszentebb

egyesülésben, a házasságban, a gyöngébb félnek, az asszonynak nem volt szabad magánvagyonára jogot formálni, sőt személyes sérthetlenségének jogát is vitatták. Áruként bántak vele. Ugyanazzal a szertartással, melylyel a férfi állítólag minden földi javát felesége lába elé tette le, ő birtokába lépett az asszony minden fillérének. Csak rövid ideje kezdik az angolok belátni, hogy igazságtalanság a házasságot a rablás ürügyének megtenni. Még rosszabbul áll a hajadonok nemi kérdése Angolországban. Leányok, kiket gondosan tartottak tudatlanságban minden nemiségüket illető működés felől, olyan férfiak kéjének esnek áldozatul, kik mint vad bestiák, az emberi dzsungelben rablásra vonulnak ki. A szerelmet hazudó férfi a bizakodó odaadás egy pillanatában a tudatlan és öntudatlan nőt megteszi gyermeke anyjává. A tiltott szenvedély gyümölcse a megsalattott anyának nem hozza meg az anya glóriáját, hanem annak keresztjét. Jogtalanul, védtelenül és megvetetten, sokszor anyagiak híjján kitisztítják a társadalomból. Ha restéi menhelybe menni, akkor egyedül kell hordania a gyermektartás egész terhét. Ha törvényes segítséget keres, akkor nyilvános törvényszéken, férfibírák előtt kell megjelennie és ezeknek nagy hallgatóság mellett – asszonyoknak tilos az ily gyűlések látogatása – szégyene történetét részletesen el kell mondania. Azt a csekélységet, minek fizetésére az apát elítélik, csak nagyon ritkán lehet behajtani és ha azután a kétségbeesésbe kergetett anya az éhenvesző gyermeket a megváltó halálnak engedi át, mint gyilkost ítélik el. A kegyetlen apával senki sem törődik és ő büntetlenül tehet boldogtalanná új áldozatokat.

Az angolok azt állítják, hogy csak egy Isten létezik és bennünket pogányoknak szidalmaznak, mert mi az Isteni anyát és mindazon különféle Istennőket imádjuk, kik a természet jótékony hatását jelképezik. De ha csak egy Istenük van is, van kétféle erkölcsük – az egyik a férfiaknak, a másik az asszonyoknak szól. Az erkölcsi törvény, melynek mindkét nemre egyformán kötelezőnek kellene lennie, az erős iránt elnéző, a gyenge iránt kérlelhetlen. Angolországban büntetnek tekintik, amit társadalmi száműzetéssel büntetnek, ha nő egyszer teszi azt, mit bátyjának ezerszer tennie szabad, anélkül, hogy társadalmi állását és becsülését elvesztené. Mi Xanthusok ezt az ellentmondást és igazságtalanságot sohasem fogjuk megérteni!

Végezetül, bölcs Uralkodóm, még egy csodálatos, majdnem hihetetlen ellentétéről kell beszámolnom, melylyel két, Angliában és a hogy nekem mondták, egész Európában elterjedt pályát elbírálnak. Mindegyike a tizparancsolat megszegésén alapszik, melyről Tressider azt mondta nekünk, hogy minden hívő szentnek tartja. E pályák mindegyike, melyeknek egyikét csak férfiak, másikát csupán nők töltik be, csak azért látszott teremtvé, hogy Isten tizparancsolatát megszegjék. Az egyiket brit hadseregnek nevezik; férfiak százezrei töltik be és az állam ruhazza, fizeti és tartja el kizárólagosan azon célból, hogy időnként Anglia, úgynevezett „ellenségeit” megöljék és a mellett ezek az emberek a „békefejedelem imádóinak” nevezik magukat! Minden templomban imádkoznak az embermészárlókért. Ezerkilencszáz évvel a „békefejedelem” születése után, kit Jézusnak is nevez-



nek, e katonák nagyobb tiszteletnek örvendenek, mint a nem hadseregbeli testvéreik, A „Ne ölj” parancsolatot, úgylátszik, csak ezek tartják szentnek.

E férfisereggel szemben áll azon boldogtalan asszonyoknak ezeket számláló serege, akiket „prostituáltaknak” neveznek és akik a hatodik parancsolat ellen vétnek. Gondold el, óh királynóm, vannak komoly férfiak – azaz olyanok, kik annak akarják magukat tartatni – akik azt állítják, hogy a béke fentartása érdekében szükséges egy óriási hadsereg és híres angol filozófusok, kik azt mondják, hogy a „courtsane” hivatása a szüziesség fentartására szükséges. És a dóré angolok türik e két hadsereget, melyek egyikét tisztelettel halmozzák el, a másikat gyalázzal és megvetéssel sújtják és azt állítják, hogy mindkettő az államnak nagy szolgálatot tesz. Értse meg ezt, aki tudja!

Fordította: M. M. E.

## Svájci asszonyok a kenyérkereső pályákon.

Írta: M. T. Schaffner, Zürich.

(Folytatás.)

A kenyérkereső nőknek jelentékeny csoportját foglalkoztatja az az iparág, amelyhez a fonott és szövött árúk előállítására és finomítása tartozik; ideveendők tehát a nagy textilgyárak is. 60.333 férfi és 120.685 női munkás foglalkozik ezzel az iparággal; az összes munkásoknak  $\frac{2}{3}$ -a eszerint nő és  $\frac{1}{3}$ -a férfi. A textilipar az otthon-munkásoknak is nagy tömegét foglalkoztatja, összesen 70.000-ret, ami az összes otthon-munkások  $\frac{3}{4}$ -ét teszi. A textilipar 3882 üzeme közül 2361 kisüzem, 1021 középüzem s a többi 510 nagyüzem, melyek közül 25-ben 500-on felül van a munkások száma.

A *selyemfonás és sodrás* 10.464 embert foglalkoztat, akik között 8818 női munkás. Ebben az iparágban kevés üzemtulajdonosnőt találunk, különben az üzemek legnagyobb része a nagy és közép-üzemekhez tartoznak, ép így csekély az üzemekben foglalkoztatott női családtagok, valamint a kereskedelmi női alkalmazottak száma; az ezen iparággal foglalkozó nőknek túlnyomó része munkásnő. Otthoni munkásnő a selyemfonó és sodróiparban 2365.

A *selyemszövő* iparban is több a női, mint a férfi munkás. A 44.975 munkás közül 35.162 nő, úgy hogy az összesség 78%-a női munkás. Ezek közül 18.340 gyári munkásnő és 16.396 otthon-munkásnő, az egyébként foglalkoztatottak száma tehát csekély. A selyemszövet szövése a munkások  $\frac{2}{3}$ -át, a selyemszalag szövése azok  $\frac{1}{3}$ -át foglalkoztatja. Az otthon-munkának jelentősége is különböző e két rokoniparágban, mert míg a selyemszövészetben évről évre csökken az otthonmunkások száma, mert az otthonmunka nem képes a gyáriparral versenyezni, addig a szalagszövészetben az otthonmunka kikapcsolása nem szükséges, mert a villanyerőnek az otthoni műhelybe való bevezetése versenyképessé teszi az otthonmunkát.

A *selyemfestő és nyomó* iparban a női munkának kis szerepe van; 3072 férfi alkalmazottra 442 női alkalmazott esik, akiknek legnagyobb része munkásnő,

A *gyapotipar*, amelyhez a fonás, sodrás, szövés, festés, nyomás és fehérités tartozik, összesen 38.253 egyént foglalkoztat, akik közül 21.457 női munkás; a női munkások száma tehát 56%-kal kisebb itt, mint a selyemiparban. A gyapotiparban is túlnyomólag közép- és nagyüzemet találunk, mert a szövés és fonás többnyire gyárilag lesz készítve. Az itt foglalkoztatott nők legnagyobb része szintén munkásnő; az elenyésző számú üzemtulajdonosok s az üzemben foglalkoztatott női családtagok mellett kis számban találunk technikai és kereskedelmi nőalkalmazottakat is. A gyapotfonás és gyapotszövés körülből egyforma jelentőségű a foglalkoztatott egyének számát tekintve, amennyiben az elsővel 15.271 egyén foglalkozik, akik között 8940 nő van s a másodiknál 16.525 ember, kik között 10.300 a nő. A fonóiparban az otthonmunka nincs nagyon elterjedve, a szövésnél ellenben 4746 otthonmunkást találunk, köztük 3041 nőt.

A *gyapotfestés, nyomás és fehérités* már kisebb személyzetet foglalkoztatnak, mindössze 4240 férfi és 2217 női munkást. A 165 otthonmunkásnő kivételével a nők legnagyobbbrészt gyári munkásnők a nagy és közép-üzemekben, amelyek ennél az iparágban is túlsúlyban vannak.

A *gyapjúfonás és szövés* 5362 embert foglalkoztat a nők száma itt is túlnyomó, azaz 3045. Leginkább mint munkásnők dolgoznak. Az otthonmunka ennél az iparnál jelentéktelen, az otthonmunkások száma mindössze 106.

A *len-, kender- és jutafonás és szövésnél* 2113 ember dolgozik, nő csak 998 van ezek közt. Azonban az 520 munkásnő mellett itt már 126 üzemtulajdonosnővel találkozunk, ami azt bizonyítja, hogy ebben az iparban sok kisüzem is van. A 656 otthonmunkás közül 610-en szövésrel foglalkoznak, ezek között 236 női otthonmunkás van. Az otthonmunka különben erősen csökkenőben van ennél az iparnál, mert a nehézkes szövőszekek nem állják a versenyt a gépekkel.

A *szalmafonóiparral* 6773 egyén foglalkozik, köztük 5890 nő. Itt kevés közép- és nagyüzem van, mert ezt az ipart leginkább otthonmunkaként üzik s azért 5068 otthonmunkásnőn kívül csak 677 egyéb munkásnőt találunk. Sok gyermek is foglalkozik az otthoni műhelyekben, akik a számlálásba nincsenek felvéve. A szalmafonást mint otthonmunkát leginkább télen üzik s azért a 1905-i augusztusi számlálás nem adta igazi képét e sazonmunkának, amely kedvező körülmények közt körülbelül 12 000 embert foglalkoztat.

A *hímzőiparnál* 65.595 ember dolgozik, 48.320 nő és 22.275 férfi, az arány tehát az, hogy 66% nő áll 34% férfival szemben. A 380 üzemtulajdonosnőn kívül ennél az iparnál 832 üzemben foglalkozó női családtagot és 592 kereskedelmi és technikai alkalmazottat és 18 212 munkásnőt találunk. Számos a közép- és nagyüzem, de a kisüzemek túlsúlyban vannak. Az otthonmunka játsza itt a legnagyobb szerepet, amely 35.087 embert foglalkoztat, akik közt 25.220 nő van. A nagy hímzőgépeket többnyire férfiak kezelik, míg a nők a különböző segédmunkákat eszközlik, melyek különösen ennél az iparnál számosak. A hímzési otthonmunka még sok gyermeket is foglalkoztat, dacára, hogy ügyes szerkezetű gépek

már sok olyan munkát elvégeznek, amit azelőtt gyermekekkel végeztek.

Az iparnak egy másik csoportjánál, a *papír-, bőr- és kaucsukárúk* készítésénél 4717 férfi és 1159 nő dolgozik. A papírgyártás mindezeknek <sup>2</sup>/<sub>a</sub>-át foglalkoztatja, a nők közül 1081-et, kik többnyire munkásnők a közép- és nagyüzemekben. Tapéta-, bőr- és kaucsukmunkával kevés nő foglalkozik. Otthonmunkás nincs.

A *szappan- és gyertya-gyártás*, továbbá *gyufa-, izzó- és égőtestek* előállítására 1554 nőt és 7722 férfit foglalkoztat. A nők legnagyobb része munkásnő. A kémiai és festékszerrel, továbbá az üvegyártás kevés női munkást mutat fel.

A *fémiparhoz* a fémek megmunkálása, gépek és szerszámok előállítása és a villanyszerelés tartozik; ezen iparág 98.406 férfit és 22.396 nőt foglalkoztat. Ennél az iparnál u. i. sok olyan durva munka van, mint a gépépítés, fémöntés, kovácslás, lakatolás, amihez testi erő szükséges s azért itt aránylag kevés nőt alkalmaznak. Ezzel szemben nagy jelentőségű a nők munkája a finom fémiparban, úgy hogy az arany- és ezüstművességnél 1095 férfi mellett 692 nőt találunk, akik közül 420-an munkásnői minőségben, a többiek mint családtagok, kereskedelmi alkalmazottak vagy mint női tanoncok működnek. Az *óragyártásban* 32.346 férfi és 18.592 nő dolgozik, az utóbbiak így oszlanak meg: 215 üzemtulajdonos, 969 működő családtag, 334 kereskedelmi alkalmazott, 376 tanonc és 10.862 munkásnő. Az óragyártás különböző és nagyon finom munkát igénylő ágainál a női kezűesség nagyon jól beválik. Nagy szerepe van az otthonmunkának is, a 9186 háziműhely mellett, amelyek közt 2444-ben segédet is foglalkoztatnak, van még 6288 férfi és 5783 női otthonmunkás is. Legbizonytalanabb helyzetük az otthonmunkásoknak van, mert munkahiány esetén elsősorban is tőlük vonják meg a munkát.

A *zenélő játékszerrel gyártása*, mely szintén a fémiparhoz tartozik, 1105 férfit és 332 nőt foglalkoztat, akik közt 260 otthonmunkásnő van.

A *sokszorosító, karton- és papíráru* iparral 4747 nő és 13.939 férfi foglalkozik, tehát 25% nőre 75% férfi esik. A nők közül 114 üzemtulajdonos, 566 működő családtag, 611 kereskedelmi alkalmazott és 1383 munkásnő. 2242 közép- és kisüzem mellett 67 nagyüzem van. A nyomdaiparban 1908 nő dolgozik, kik közül 1388 munkásnő és 416 kereskedelmi alkalmazott. A litográfia, ban, rézmetszésben és színnyomásban 647 nő van alkalmazva, leginkább mint munkásnő. A könyvkötészetben foglalkozó nők száma 716, kik közül 417 munkásnő, 335 dolgozó családtag, a többi üzemtulajdonos vagy irodai alkalmazott.

A *vízellátást és villamosműveknél* alkalmazott 7075 egyén közt 62 nő van.

Ugyancsak ide tartoznak a *fegyhazi, dologhazi és zárdái munkavállalatok*, melyek 1439 férfit és 557 nőt foglalkoztatnak; az utóbbiak közé számítódnak a felügyelők és gondnokok működő családtagjai is.

(Befejezése következik)

## SZEMLE.

**Mozgalmunk halottai.** Max Burckhardt, az osztrák intellectuel világ egyik legkiválóbbjának halála Steadéhez hasonló veszteséget jelent mozgalmunk számára. Azokhoz a tökéletesen fejlett ember-férfiakhoz tartozott, akik a társadalom erőszakos, illogikus, beteges zűrzavarában a férfi elpuskázott, tehát javításra szoruló művét látták. Nagy szellemének, meleg szívének, hajthatatlan, megalkuvást nem ismerő jellemének tökéletes harmóniájával hatott a társadalmi rend felépítése érdekében. A nő emberi elismerésében látta a rendezhez vezető utat. Minden erejével részt vett a felszabadítás munkájában. Lapunk munkatársát tisztelte Burckhardtban, akinek emlékét a Multatulik, Steadek szellemi pantheonjában őrizzük majd. – Az orosz nőmozgalom kiváló vezére, dr. Philosofoff asszony halála mélységes gyásza és súlyos vesztesége az orosz nőmozgalomnak, amely szellemi megalapítóját tisztelte a kiváló asszonyban.

**A suffragettek büntetése.** Az angol választójog harcosainak küzdelmében a vezérek mindig a veszedelem tűzvonalában állnak. Így ezért a legsúlyosabb büntetés is mindenkor őket éri. A márciusi zendülés sok száz elítélte után most a vezéreket fogják perbe, összeesküvéssel vádolták Mrs Pankhurstet, Mr és Mrs Pethick Lawrencet és 9-9 *havi börtönre* ítélték el őket. Pedig egy csép vér nem folyt forradalmuk nyomán, hanem csak üvegsörömpölés jelezte a suffragettek türelmetlenségének fokát. Az angol igazságszolgáltatás szégyene, hogy e *politikai* vétségért közönséges gonosztevők módjára bántak a csupán anyagi kárt okozott tüntetőkkel.

**A svéd nők ügye.** A svéd képviselőház 140 szavazattal 66 ellenében elfogadta a nők választójogának törvényjavaslatát. A felsőház azonban 86 szavazattal 58 ellenében elvetette a törvényt. Ez a makacskodás svéd testvéreinket nem keseríti el, mert tudják, hogy az elvetés, csak egy süssióval hosszabbítja meg várakozási idejüket. Ahogy a király és a képviselőházat megnyerték, úgy a reakciós felsőházat is megtanítják majd a nő jogainak tiszteletére.

**A szociáldemokrata kongresszus és a nők.** Csak azon csodálkoztunk, hogy Timár Szeréna, a munkásnők képviselője és azok a férfiak, akikben szociáldemokrata becsület él még, személyesen szólaltak fel a kongresszuson. Tíz év előtt elmondott és tíz év óta ismételt panaszait és követeléseiket bátran grammofoonba mondhatnák és azzal zengettetnék el a mondókát. Haszna így sincs, úgy sem lenne. Az elhanyagolás bűnei mind virulóbbak, fejlettebbek. Ahol a nemi önzés, a hatalmi falánkság diktál, ott a nők számára nem terem a jog virága. Akár polgári, akár proletár pártról van szó. Itt regisztráljuk, hogy a Magyarországi szakszervezetekről szóló 1911. évi kimutatás szerint a szervezett munkások száma az előző évi 86 478 taggal szemben 95.180-ra emelkedett. A férfitagok száma 8.548-cal, a nőké 154-egyel emelkedett, összesen 5.731 nőtagot számlálnak.

**Nők felsőkereskedelmi szakképzése.** Ez év szeptemberében Pécsen hároméves tanfolyamú női felsőkereskedelmi iskola nyílik meg. Az iskolát ideiglenesen helyezik el. Végleges helyisége az 1913. szeptember elsejére felépülő felsőkereskedelmi fiúiskola egyik részében lesz.

**Szakoktatás.** Szeged városának arra az elhatározására, hogy ez év őszén a már meglévő állami felsőkereskedelmi fiúiskola mellé községi iskolát is nyit, a Nőtisztviselők Országos Egyesülete megkereste a városi tanácsot, hogy az iskolát mindjárt kezdetől fogva koedukációs alapon szervezze. E kérdésnek a helyi sajtóban is visszhangja támadt, olyannyira, hogy a város polgármestere már tanácskozásokat is folytatott ez ügyben a közoktatásügyi minisztériumban. A Nőe is eljárt az illetékes főigazgatóknál, a miniszterhez pedig memorandumot nyújtott be az új iskola koedukációja érdekében.

**Az anyasági biztosítás Olaszországban.** Hosszas előtanulmányozás után, áprilisban életbelépett az ipari munkásnők anyasági biztosítása Olaszországban. A biztosítás minden 15 és 50 év közötti munkásnőre kötelező,

**Az amerikai nők mozgalma.** New-Yorkban 200.000 ember sorfala közt 15.000 nő vonult fel zászlóerdők alatt. A menetben ezer férfi is résztvett. Legnagyobb feltűnést a kínai nők küldöttsége keltette. – Zászlóik büszkén hirdették, hogy a kínai nők már elérték, amiért az amerikaiak egy része még küzd: a választójogot.

Dán miniszterek a nők választójogáról. A dán feministák egyesülete – Dansk Kvindesamfund – február 24-én ünnepelte fennállásának negyvenedik évfordulóját. Az ünnepélyen a kormány testületileg is résztvett. A miniszterelnök beszédében hangsúlyozta, hogy az alkotmány revíziója, akár ő csinálja meg, akár utóda, mulhatatlanul magával hozza a nők választójogát.

**A szerb mozgalom.** A szerb feminista mozgalom örvendetes haladásáról számol be a Jus Suffragii utolsó száma. Legutóbb az egyesület kérvényt intézett a parlamenthez, amelyben a nők és férfiak egyenlő munkájának egyenlő díjazását és egyenlő nyugdíjat kértek. A kérvény elvetése után az egyesület elnöke és a postatisztviselőnők néhány képviselője deputációban felkeresték az illetékes minisztert, aki megígérte, hogy hivatalos előterjesztést tesz majd a parlamentnek, a minek valószínűleg meglesz a kívánt sikere. A szerb feministák egyesülete a nő mérnökök, tanítók és orvosok fizetésének javítása érdekében is élénk mozgalmat indított.

**Az orosz nők.** A дума törvényjavaslatot fogadott el, amely a nőnek jogot biztosít arra, hogy az egyetem minden fakultását végezhesse, koedukációs középiskolákon taníthasson, sőt egyetemi tanár is lehessen. Ezt követte egy törvény, amely a jogvégezett nők előtt megnyitja az ügyvédi pályát. Február 27-én pedig a nők választójogi szövetsége 40 képviselőtől a hirt indítványt nyújtott be a nők választójoga érdekében Minthogy egyetlen párt sem tette magáévá a nők javaslatát, a különböző pártokhoz tartozó hívei az ügynek egyenként írták alá.

**Délafrikai hírek.** Április másodikán Duncan képviselő 11 533 aláírással ellátott petítiót nyújtott be a nők választójoga érdekében a délafrikai gyarmatok egyesített parlamentjénél. Mr Krige 5000 aláírású kérvényt

csatolt hozzá. A ház olyan tagjai, akik hívei a nők választójogának, parlamenti bizottságot alakítottak, amely legalább a nagykorú hajadon és özvegy nők választójogát törekszik elérni.

**Tisztviselők pályaválasztása.** Megint vége felé közeledik egy iskolaév, a leányok ezrei kerülnek ki a polgári iskolákból és tanácstalanul állanak a pályaválasztás feladata előtt. Egyesületünk mindenképen azon igyekszik, hogy helyes mederbe terelje a pályaválasztó leányokat, de a dolog természetéből folyik, hogy az egyesület, mint olyan, nem férkőzhetik mindenkihez hozzá. Lapunk olvasóink a magán érintkezésben ezernyi alkalmat találhatnak arra, hogy egyesületünket ebben a törekvésében támogassák. Mondják meg mindazoknak a szülőknek, akik leányukat a tisztviselői pályára nevelik, hogy helyre nem hozható bünt követnek el gyermekük ellen, ha nem képeztetik ki teljesen jövőendő életpályájára. Ha rendes felsőkereskedelmi iskolába járatják leányukat, akkor megadják neki a lehetőséget arra, hogy a tisztviselői pálya legmagasabb fokára is eljusson, míg a rövid kereskedelmi kurzusok, hatósági és magán-zugiskolák csak arra valók, hogy sípval-dobbal üzött reklámjukkal a közönséget megtévesszék és áldozataikat a tisztviselői pályára csábítva, belőlük megfelelő szaktudással nem rendelkező, tehát e pályán boldogulni sem tudó tisztviselő-proletariátust neveljenek. Budapesten most már van 3 éves felsőkereskedelmi leányiskola, nincs tehát akadálya annak, hogy aki tisztviselő akar lenni, az képzett, használható tisztviselő lehessen, nem pedig életfogytiglani gyakornokoskodásra kárhozott párta.

*Nőtisztviselők Országos Egyesülete.*

**Különfélék.** A budapesti tudomány-egyetem záróünnepén díjazott pályaművek nyertesei között volt: Véghegyi Róza, dr. Arányi Erzsébet, Sándor Erzsébet és Bendl Mária. – A besztecebányai kazánfűtő és gépkezelői vizsgálóbizottság előtt legutóbb egy nő is jelentkezett. A nő a megkívánt előgyakorlatot igazolta s a vizsgálatot sikerrel le is tette. A vállallozó szellemű asszony: *Hrivnyák* János nemesradnóti molnár felesége, aki ilyenformán az első nő lett Magyarországon, ki ilyen képesítést szerzett. – A mézárások és hentesek lapja közli, hogy Frindt Julianna, aki gyermekkorától atyja mézárarszékében dolgozott, szülei halála után letette a *mészárosság* vizsgát, ő az első magyar hivatásos női mézárosság. – Az országos iparegyesület jubiláns ülésén ezüst éremmel tüntette ki *Greilinger Karolin* asszonyt, a Greilinger M. K. cég tulajdonosát. Az ötven éve fennálló cég az egyetlen Magyarországon, amely japán befestéssel foglalkozik. Greilinger asszony dr. Hetényi Imre újságíró felesége.

# A Nők Választójogi Világszövetségének VII. Kongresszusa.

Budapest, 1913. június.

IRODA:

Telefon: 117—58.

VII., ISTVÁN-ÚT 67.

A szerkesztésért felelős: **POGÁNY PAULA.**

Sürgönycím: **SUFFRAGIUM.**

Múlt havi kimutatásunk óta gyűjtésünkhöz hozzájárult:

<i>Agoston Péterné</i> , Nagyvárad . . . . .	10.— K	<i>Perselygyűjtés a kalauzólo biz. ülésén</i> . . . . .	3.50 K
<i>Apolló mozgószínház előadásának jövedelme</i> . . . . .	647.39 "	<i>Prometheus sz. k. páholy</i> . . . . .	20.— "
<i>dr. Balog Jenő</i> . . . . .	10.— "	<i>Rákóczi Ferenc kör — Déva</i> . . . . .	10.— "
<i>Beck Károlyné</i> gyűjtőívén: N. N. . . . .	100.— "	<i>Schwimmer Rózsa</i> gyűjtőívén:	
<i>Behr Hilda</i> gyűjtőívén:		<i>Ego</i> 20.—, <i>Krajner Margit</i> 20.— . . . . .	40.— "
<i>Steiner Aranka</i> 5.—, <i>Caroline Behr</i>		<i>Sorsjáték jövedelme</i> (részlet) . . . . .	419.79 "
10.—, francia kurzuson fillér gyűjtés		<i>Szegvári Sándorné</i> III. adománya . . . . .	40.— "
4.—, <i>Széplaki Irma</i> 10.—, „119—85”		<i>Tolna vármegye törvényhatósága</i> . . . . .	100.— "
6.—, „4—55” 1.—, <i>Róza</i> 1.—, „45—58”		<i>Zorkóczy Samuné</i> . . . . .	100.— "
2.20 . . . . .	39.20 "	Eddigi gyűjtésünk . . . . .	<u>21981.97</u>
<i>Békássy Elemérné</i> gyűjtőívén:		<b>Összesen</b> . . . . .	<b>24754.43 K</b>
<i>Szűts István</i> . . . . .	10.— "		
<i>Biró Zsigmondné</i> . . . . .	20.— "		
<i>Bortstieber Natália</i> — <i>Vágújhely</i> — gyűjtőívén: <i>Bortstieber Natália</i> I. részlet			
15.—, <i>Tauber Berta</i> 5.—, <i>Tauber Ella</i>			
10.—, <i>Löwinger Frieda</i> 10.—, <i>Fridler Lina</i>			
5.—, <i>Friedler Frigyes</i> 5.—, <i>Tauber Josefa</i>			
10.—, <i>Eliás Jeny</i> 5.—, <i>Salvendy Pálné</i>			
10.—, dr. <i>Berger Ernő</i> és neje 10.—, dr. <i>Herzog Emilné</i>			
10.—, <i>Herzogné Janka</i> 10.—, <i>Halácsy Carola</i>			
5.—, <i>Kochanovszky Györgyné</i> I. részlet: 6.—, <i>Borvóczy Györgyné</i>			
10.—, <i>Fuchs Szeréna</i> 5.—, <i>Donáth Sári</i> 5.—	136.— "		
<b>Továbbá: a vágújhelyi mozi egy előadásának jövedelméből</b>	28.70 "		
<b>Végül sorsjegyekért és „Szikra” broszúráért</b>	3.90 "		
<i>Büchler Margit</i> gyűjtőívén:			
<i>Büchler Margit</i> 20.—, <i>Bernáth Imre</i>			
10.—, <i>Spitz József</i> 5.—, <i>Komlós Margit</i>			
5.—, <i>Rosenwald Gyula</i> 10.—, <i>Marschall Károly</i>			
20.—, dr. <i>Fleischer Gyula</i> 10.—	80.— "		
<i>Eiser Emilné</i> — <i>Vágújhely</i> — gyűjtőívén:			
<i>Eiser Emilné</i> 20.—, <i>Horváth Oszkárné</i>			
20.—, dr. <i>Pollácsék Simon</i> 25.—, N. N. 1.—	66.— "		
<i>Engel Berta</i> , Nagysurány gyűjtőívén:			
Egy honpolgár . . . . .	30.— K		
<i>Glücklich Emilné</i> gyűjtőívén:			
<i>Fellner Henrik</i> . . . . .	100.— "		
<i>Dr. Horváth Sándorné</i> gyűjtőívén:			
<i>Havas Móricné</i> . . . . .	5.— "		
<i>Ifjusági előadás jövedelme</i> . . . . .	552.33 "		
<i>Dr. Kohlbackné</i> perselygyűjtése . . . . .	6.15 "		
<i>König Henrikné</i> , Tardoskéd . . . . .	7.50 "		
<i>Kurzweil Gáspárné</i> , Érsekujvár gyűjtőívén:			
<i>Kurzweil Gáspárné</i> 10.—, <i>Schwitzer Rezső</i>			
5.— . . . . .	15.— "		
<i>Molnár Viktorné</i> : a 29-ik összejevetelen tea megfizetéséből befolyt . . . . .	160.— "		
<i>Müller Lajosné Tomka Irma</i> gyűjtőívén:			
<i>Dráxler Brunóné</i> 3.—, dr. <i>Kohn Pálné</i>			
3.—, <i>Donáth Adolfné</i> 2.—, <i>Saar Jakabné</i>			
2.—, <i>Vidorné</i> 2.— . . . . .	12.— "		

*A nyaralásra készülők el ne mulasszák gyűjtőíveiket és perselyüket magukkal vinni. Ragadjunk meg minden kínálkozó alkalmat és folytassuk lankadatlan kitartással megkezdett munkánkat. 1913. június elsején, tehát mához egy évre a százezer koronás alapnak együtt kell lennie!*

Perselyeket és gyűjtőíveket kívánatra bármikor küld az iroda.

Nagy örömmel számolhatunk be arról, hogy a külföld legelőkelőbb érdeklődéssel kíséri kongresszusunk előkészületeit. Amerikából, Afrikából, Ázsiából, Ausztráliából érkeznek kérdezősködések. Nemzetközi szövetségünk elnöke, Mrs Chapman Catt Calcuttából, Rangoonból, Burmából, Bataviából és Cairóából jelentett be vendégeket. Ő ügyünk nagy holland harcosával, dr. Aletta Jacobssal most az indiai asszonyok szervezésén fáradozik, aztán Japánt és Chinát látogatja. Legutóbbi, Bataviából kelt levelében annak a reményének és hitének ad kifejezést, hogy a budapesti kongresszus az eddig tartottakat is felülmúlja majd fényben, munkájának eredményeiben, lelkesítő hatásában.

Óriási, de gyönyörű feladat nagyszonyunk e várakozását kielégíteni.

Május havi munkánk. Május hó 8-án alakult meg *Mellerné Miskolczy Eugenia* elnöklete alatt a *kalauzólo bizottság*. Az alakuló ülésen elhatározták, hogy alapos előkészülettel várják majd az idegenből hozánk seregülő elvbarátainkat. Programmal tüzték ki Budapest szociális intézményeinek, gyárainak, középületeinek, történelmi nevezetességeinek beható tanulmányozását. Az ülés elején egyhangúlag megválasztották: *Kármánné H. Mártát* alelnökké és dr. *Lamberger Józsefnét* titkárrá.

Május 12-én az Apolló-mozgószínház rendezett kongresszusunk javára előadást. *Gróf Haller Györgyné* és *Bán Dezsőné* fáradhatatlan buzgalmának köszönhető, hogy dacára az előkészületekhez rendelkezésre álló néhány napnak, a jövedelem mégis örvendetesen kielégítő volt. Az Apolló-mozgószínház igazgatójának, *Wildmann* úrnak nagy előzékenységeért e helyütt is köszönetet mondunk. *Wildmann* igazgató úr, *Bán Dezsőné* közbenjártására az ősz folyamán újból matinét rendez színházában kongresszusunk javára.

A gazdasági bizottság tagjai eljárak az egyes moztulajdonosoknál, mindenütt a legnagyobb szimpátiával fogadták kérésünket, úgy, hogy kilátásunk van arra, hogy az ősz folyamán ezen előadások jövedelme-

ből is tekintélyes összegekkel fog gyarapodni kongresszusi alapunk.

A művész-bizottság *képzőművészeti* albizottsága *Boemm Ritta* elnöklése mellett behatóan tárgyalta a nemzetközi plakát- és bélyegtervezet ügyét. Sóos Eleménné báró Korányi Anna plakáttervezete kerül majd ki vitelre. A nemzetközi bélyegtervezet elfogadása felett a végrehajtó-bizottság fog dönteni.

A *zenei* albizottság május 16-án tartott ülést a bizottsági tagok élénk részvétele mellett. A bizottság elnöke, *báró Haupt-Stummer Gertrud* előterjesztette a nemzetközi hangverseny tervét, melyet az ősz folyamán okvetlenül meg kell valósítani. *Schwimmer Franciska* indítványára ünnepi zeneszámok komponálására fogják felkérni a zeneszerzőket Egy overture komponálására *Rényi Aladár* már vállalkozott.

A *propaganda bizottság* *Békássy Eleménné* elnöklete alatt május 20-án tartotta összejövetelét. A tárgyalásra került indítványok anyagából főleg a nyári propagandára vonatkozó határozatot kell kiemelniünk. *Fürdőkön, nyaralóhelyeken, városban és falun* egyaránt arra kellene törekedni, hogy a kongresszus híveinek számát szaporítsuk, hogy tőkénket gyarapítsuk, vagyis használjunk fel minden kínálkozó alkalmat. *teremtsünk alkalmakat*, hogy a közfigyelmet kongresszusunkra irányítsuk. Fürdőhelyeken és vidéken egyaránt, kerti- és parkünnepélyek rendezésével, kitarató gyűjtéssel, előadások rendezésével fogjuk a célt szolgálni. A bizottság szükségesnek tartja egy a kongresszusunk célját ismertető röpcédula kiadását, melyet tízezer számra terjeszhetnénk az egész országban. A bizottsági tagok közül többen vállalkoztak hirdetések szerzésére, melyek fedeznék a röpv költségeit. Az indítványt a végrehajtó-bizottság elé terjesztik végleges jóváhagyás céljából.

A tolmácsoló bizottság május 30-án tartja összejövetelét, amelyen német, francia és angol nyelven tartanak rövidebb előadást dr. Bálint Aranka, Jemnitz Jolán, Lamberger Margit, Irsay Artumné és Kurucz Zsigmondné Részletes beszámolóval csak a júliusi számban szolgálhatunk.

Az *esperanto-kurzus* a résztvevők legnagyobb buzgósága és lelkesedése mellett folyik. A kurzust *Zipernowsky Károlyné* vezeti, az ő kitarató buzgalma nagyban hozzájárul ahhoz a nagy eredményhez, melyet a kurzus már is felmutathat.

Meg kell emlékeznünk arról az összbizottsági ülésről is, melyet május 29-én tartottunk *Molnár Viktorné* lakásán, amelynek fényes eredményéről a következőkben számolunk be. Az ülésen nagy Örömmel láttuk, hogy a társadalom színe-java, férfiak, nők egyaránt osztatlan érdeklődéssel viseltetnek az 1913 évben tartandó választójogi nőkongresszus iránt. *Molnár Victorné* szívélyes, vendégszerető szavakkal vezette be az ülést A gazdasági bizottság elnöke, *gróf Haller Györgyné* rövid, de hatásos beszédben fordult az összegyűlt bizottsági tagokhoz. Különösen a kongresszus gazdasági alapjának támogatására hívta fel figyelmüket, majd átadta a szót *Schwimmer Rózsa* ügyvezető társelnöknek. Ő behatóan ismertette a kongresszus célját, annak jelentőségét Rámutatott azokra az eredményekre, amelyekre a kongresszus alapos előkészítése esetén, nemcsak a választójog,

hanem kulturális és idegenforgalmi szempontokból is feltétlenül számíthatunk. Nagy tetszéssel fogadott előadása után élénk vita fejlődött, mely főleg a propaganda és pénzszerzés módozataival foglalkozott. Az ülés folyamán *megyeri Megyeri Izidorné* Andrassy úti villáját felajánlotta egy gardenparty céljaira kilátásba helyezte továbbá, hogy fivére fővárosi sporttelepét megszerzi egy a kongresszus alapja javára rendezendő sportnap céljaira. *Boemm Ritta, Klammer Mariska, Ragányi Gézáné, gr. Lázár Arpádné* és *Turán-Hacker Mária* egy-egy nagyértékű festményt ajánlottak föl kisorsolás, illetve aukció céljaira. *Turán-Hackev Mária* zongoraművésznő pedig felajánlotta hogy az ősz folyamán rendezendő hangversenyének teljes jövedelmét a kongresszusi alapnak utalja át. Az ülés egyik érdekességként szerepelt *Nagy Endre* felszólalása, aki készséggel ajánlotta fel segítségét.

*Dr. Virág Gyula, dr. Kelemen Nándor, Steiner Lajosné* és mások szintén értékesebbnél értékesebb eszmékkel járultak hozzá a napirenden lévő tárgyak megvitatásához Haller grófnő meleg szavakban köszönte meg a háziasszonynak lekötelező vendégszeretetét, mire az ülésen résztvevők lelkes hangulatban oszlottak szét, ki-ki azzal az elhatározással, hogy a nyarat a propaganda céljaira fogja kihasználni. A vendégek természetesen a kongresszus alapja javára készpénzben is kifejezték hálájukat a háziasszony iránt.

Az *ifjúsági bizottság* idejét áprilisban a kongresszus javára és propaganda célra rendezett estély előkészületei foglalták le, Az ifjúsági bizottság e helyen köszönetet mond *Opler Elzának* művészi énekéért, *Jurán-Hacker Máriának* és *dr. Tarán Gézának* virtuóz zongorajátékukért, *Relle Pálnak*, az ifjú írógárda e tehetőségei tagjának szellemes felolvasásáért és *Palotainé Békéi Józának* kitűnő hegedűjátékáért. Májusban a kalauzoló, majd ismét a propaganda bizottsággal tartott együttes ülést, melyben a legközelebbi munkaterv egy részét határozta meg. Június elején tartja utolsó tavaszi Ülését, melyen részletesen kiosztja a nyáron áttanulmányozandó anyagot: a kongresszuson résztvevő országok irodalmát, társadalmi intézményeit és viszonyait, nőmozgalmát stb. ősszel mindenkinek egyenként be kell számolni tanulmányai eredményéről.

### Júniusi munkaterv.

Pénteken, június 7-én az ünnepélyrendező-bizottság múlt hónapról elhalasztott alakuló ülése *Lánczy Leóné* elnöklése mellett:

*Június 9-én*, vasárnap d. e. <sup>3</sup>/4ll órakorba kalauzoló bizottság tagjai találkoznak a Kispesti állami munkástelep (Wekerle-telep) igazgatósági épülete előtt, (Sárkány-u 7.) innen a *Wekerle-telep* együttes megtekintésére indulnak.

*Június 15-én* szombaton este 8–12 óráig hajóünnepély a Dunán. Az ünnepélyen a Magyar Nők Kar egyesület tagjaiból, továbbá a Budapesti Karének Egyesület férfi tagjaiból alakult vegyes énekkar fog közreműködni. Az énekkarok betanítására *Lichtenberg Emil* karnagy úr vállalkozott Jegyek ára 5<sup>E</sup>- kor. a feminis-ták Egyesülete tagjainak feláron, az ifjúsági bizottság tagjai 1-1 jegyet 1 koronáért válthatnak. Bővebbet külön meghívón közlünk.

*Kármánné H Mária* június, július és augusztus hónapokban a *Svábhegyen* német és francia kurzus vezetésére vállalkozik. Jelentkezéseket elfogad a tolmácsoló bizottság elnöke Szirmay Oszkárné.

**Ügyvezetős g:**  
 V. ker., Mária Valéria-  
 utca 12. II. em.  
 TELEFON: 142 - 40.  
 Postatakarékpénz-  
 tári cheque-  
 számla : 24625. sz.

## A FEMINISTÁK EGYESÜLETENEK, VALAMINT FELVIDÉKI ÉS NAGYVÁRADI FIÓKEGYESÜLETEINEK HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

**Gyakorlati Tanácsadó**  
 V. ker., Mária Valéria-  
 utca 12. II. em.  
 Hivatalos órák: kedden  
 és pénteken 8-8-ig.  
 Magántanítónők elhe-  
 lyezése ugyanekkor.

A szerkesztésért felelős: Glücklich Vilma. – Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

Telefonszám 142-40: csak fontos ügyekben, rövid beszélgetésekre veendő igénybe, nehogy irodai munkánk fennakadást szenvedjen.

A politikai propaganda költségeinek fedezéséhez újabban hozzájárultak:

Szegváriné gyűjtése.....	22 10 K
Eddigi gyűjtésünk .....	<u>8680.54.</u>
összesen....	8702.64 K

A politikai bizottság figyelmezteti tagtársainkat, hogy a választójog reformjának mai stádiumában a politikai propaganda a legnagyobb erőfeszítéseket követelheti egyesületünkől. *Evszázados mulasztást követnénk el*, ha a döntő időben nem állnánk teljes készenlétben, nem rendelkeznenk mind anyagi eszközökkel, mind eleendő munkaerővel!

**Irodánk vezetésében** a kongresszus utánig nélkülözni vagyunk kénytelenek *Pogány Paula* tagtársunkat, akit a kongresszus előkészítő bizottsága főtítkárnak választott meg és aki ebből kifolyólag egész munkaerejét a kongresszusi irodának szenteli. Itt adunk kifejezést köszönetünknek – mert szóval nem fogadná el – azért a határtalan áldozatkészségért és pihenést nem ismerő buzgalomért, amellyel *Pogány Paula* évek óta vesz részt egyesületünk ügyeinek vezetésében; reméljük, hogy a kongresszus lezajlása után ismét átveheti majd irodánk vezetését. Addig *Fekete Gizella* tagtársunk volt szíves elvállalni egyesületünk adminisztratív teendőit; ő banktisztviselő lévén, csak este 6-8 óra közt állhat irodánk rendelkezésére.

### Júniusi munkaterv.

*Június 3-án hétfőn nagygyűlés az állami alkalmazottak érdekében I. a lap élén. 30-án vasárnap tanítónők országos nagygyűlése. I. a lap élén.*

### Májusi krónika.

*Pogány Willy* képeinek kisorsolását a Választójogi nőkongresszus javára május 2-án tartottuk meg; a nyertes 97. számú sorsjegy tulajdonosa még nem jelentkezett. A sorshúzással kapcsolatban *Ego* (Rózsavölgyiné F. Margit) tagtársunk tartott szellemes ötletektől szíporázó szabad előadást e kérdéstről: *Miért vagyok én feminista?* A szűk látókörű asszonyok álláspontját fejtegette tréfásan, akiket vagy kedvező gazdasági helyzetük tesz érzéketlenné társadalmi kérdések iránt, vagy gazdasági tehetetlenségük tesz társadalmi munkára képtelenné. Evvel szemben az öntudatos asszonynak, aki *egyénsége* számára igényel megbecsülést és nem éri be a nőmi értékeléssel, föltétlenül csatlakoznia kell ahhoz a mozgalomhoz, amely a nő *emberi* értékét törekszik érvényre juttatni.

Drágasági értekezletünk tárgyalásaihoz az alap tényeket *Pikler J. Gyula dr.*, a székesfőváros statisztikai hivatalának aligazgatója szolgáltatta, aki a budapesti lakásviszonyokat ismertette az utolsó népszámlálás adatai alapján. Nem elégedett meg *száraz* adatok felsorolásával, hanem a percentuális arányok hajmeresztő tanulságaivá!, az egy szobában lakó emberek számának rémmesébe illő felsorolásával, az albérlők elkerülhetetlensége folytán lehetetlenné váló zárt otthonok csekély számarányának feltűntetésével döbbsentette meg azokat, akik még nem ismerték az előadónak az 1911. évi lakásszámlálás főbb eredményéről szóló füzetét, amelyre lapunk múlt számában hívtuk föl tagtársaink figyelmét.

Részletképet nyújtott *Mellemé Miskolczy Eugénia* tagtársunk egy fővárosi család megélhetési viszonyainak átalakulásáról az utolsó esztendőokban. Kimutatta, hogy a legszükségesebb élelmicikkek árának emelkedése mennyivel nagyobb arányú, mint a lakosság fix fizetésből élő része javára ugyanabban az időközben történt fizetés javítás.

A kenyérkereső nők súlyos helyzetét, lakásszükségét és az őket fenyegető erkölcsi veszélyt vázolta *Klein Laura*, a Nőtisztviselők Orsz. Egyesületének képviselője Egyszermind tiltakozott az ellen, hogy a székesfőváros hatósága a Népszáíló építése alkalmából csakis a nőtlen férfiakra gondolt, holott az egyedülálló nőknek és a munkásnők családjainak még sokkal nagyobb szüksége volna hasonló intézményekre.

*Bédy-Schwimmer Rózsa* előterjesztést tett a drágaság elleni védekezés módjaira nézve. Nagyhatású beszédben mutatta ki, hogy a családanynak mily kevésbé van módjában, amit pedig kötelességül szab eléje a társadalom: hogy családja jólétét biztosítsa. Bármekkora igyekezettel vezetni saját háztartását, nem függetlenítheti azt a város, az állam háztartásának vezetésétől, amelynek hibáit megsínyli minden egyes családi háztartás. Azért határozati javaslatában az egyenlő, titkos, a nőkre is kiterjedő általános *választójogot követeli*. Mivel pedig a háztartási munka szervezetlensége és kisüzemben végzése nagymértékben fokozza a megélhetés nehézségeit, *mind a fővárosnak, mind az államnak kötelessége, hogy központi háztartások létesítésével megszüntesse a kisüzemmel járó pénz- és munkaerő-vesztéseget és a kereső asszonyok kétszeres munkaterhét.*

Az értekezlet egyhangúan magáévá tette a határozati javaslatot.

*Zipernovszky Károlyné* tagtársunk a háborúnak és a hadügyi költségeknek az életet megrágitó, az igazi szükségletek fedezését megakadályozó hatására utal. A legjobb munkaerőben levő férfiak elvonása a productív munkától csökkenti az árucikkek kínálatát; a szükségleteik fedezésére eszközölt beszerzések növelik a keresletet s így duplán fokozódnak az árak.

*Verbir Béla* MÁV. főmérnök, a drágaság enyhítésére ajánlja a családi könyvvizetést, amely mélyebb bepillantást engedvén a család vagyoni helyzetébe, takarékosabb éleire ösztönöz – A központi háztartások megvalósítását azért is ajánlja, mert az a gyermekek szakszerű vezetését és így megfelelőbb nevelését teszi lehetővé.

A határozati javaslat befejező szavai értelmében *a háziasszonyok öntudatos szervezkedése* és az öszi községi választások alkalmából *férfitagtársaink választójogának a nők és családok érdekeit is figyelembevevő szociálpolitika szolgálatában felhasználása*: ezek a legközelebbi teendők, amelyeknek következményei remélhetőleg bebizonyítják, hogy nem kell a társadalom helyzetét javító minden lépéssel addig várnunk, míg a mai gazdasági rend teljesen átalakul; sőt a céltudatos javítás minden lépésével ezt az átalakulást készíthetjük elő.

A berlini nőkongresszusról referált háziértekezletünkön *Pogány Paula* tagtársunk, különös tekintettel a rendezés technikájára és a rendezők feladatára; sok tanulságot meríthettünk az elmondottakból annak a munkának javára, amelyet éppen a jövő évi kongresszus előkészítése ró reánk A kongresszussal egybekötött kiállításról is élénk képet kaptunk. Az előadás mindkét részét nagy érdeklődéssel hallgatták tagtársaink.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

**A NŐTISZTIVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE  
ÉS ARADI, NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI,  
TEMESVÁRI FIOKEGYESÜLETEINEK  
HIVATALOS ÉRTESEISEI.**

Postatak. 17764.  
TELEFON 80-76.  
Egyesületi helyiség;  
VI., Andrássy-út 88.

A szerkesztésért felelős: Gergely Janka.

A szerkesztésért felelős; Gergely Janka.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K, kültagoknak 6 K.

### Összejövetelek június havában.

5-én, 12-én, 19-én és 26-án szerdán este 8 órakor a szociális tanfolyam folytatólagos órái. A tanfolyam most tér át a speciális tisztviselő-kérdések tárgyalására. Ezen a ponton csatlakozhatnak még érdeklődő tagtársaink.

9-én, vasárnap. Kirándulás. Útirány Békásmegyery-Csobánka Margitliget – Pomáz. Indulás a Pálffy-téri h. é. vasúti állomásról reggel 6 órakor, Gyaloglás 6 óra.

11-én, kedden este 7 órakor. Értekezlet. Saját érdekükben figyelmeztetjük mindazon tagtársainkat, akik *üdülőtelepünket* igénybe akarják venni, hogy jöjjenek el erre az értekezletre, melyen az üdülőteleppel összefüggő összes kérdéseket kívánjuk megbeszélni.

20-án, csütörtökön. *Tagértekezlet.* Tárnya: Willhelm Szidónia titkár beszámolója külföldi tanulmányútról. Minden tagtárs megjelenésére számítunk ezen a fontos értekezleten.

23-án, vasárnap. Kirándulás Piliscsaba – Klotildtelepre. Indulás a nyugoti pályaudvarról reggel 9 órakor. Gyaloglás 3-4 óra.

A kirándulásokon résztvevő tagtársakat felkérjük, hogy a vezető utasításait mindenkor pontosan tartsák be, mert csak ebben az esetben vállalhatja a vezető a felelősséget.

### Májusi krónika.

Május elején megtartott ülésében a következőképpen alakította meg választmányunk az egyesület tisztikarát: Alelnök: Szabados Clotild, titkár: Willhelm Szidónia, pénztáros: Klein Frida, ellenőr: Seidberg Róza, jegyzők: Taubner Margit és Kerner Mária, könyvtárosok: Breuer Hedvig és Risztics Ilona, ügyész: Besnyő Béla dr., háznagy: Feldmár Kornélia. A könyvtárban való segédkezésre Komor Hedviget és Teleki Gizellát kérte fel a választmány. Kiküldött ezenkívül a választmány egy-egy tanügyi, üdülőtelep-, könyvtár-, pénzügyi és választójogi bizottságot. Ezek közül az üdülőtelep-bizottság megkezdte már működését, amennyiben megvitatta az eddig beérkezett ajánlatokat és jelentkezéseket. Részletes beszámolót a bizottság a június 11-i értekezleten ad.

### Temesvár.

Örömmel állapíthatom meg, hogy egyesületi életünk nagyon mozgalmas. Vasárnapi összejöveteleink nagyon látogatottak és a tagok száma is állandóan növekedik. Az egyesület múlt hó 12-én majálist rendezett, amelyen körülbelül 25-30 tag vett részt, akikhez hozzátartozóik is csatlakoztak.

Pünkösdkor kirándultunk az Aldunára, amely ki-

rándulásra sajnos, csupán 11 jelentkező akadt. Szomorú dolog, hogy az a felséges kirándulás, amelynek költsége – köszönet a városi idegenforgalmi irodának – valóban a legalacsonyabbra redukálódott, – nem ébresztett nagyobb érdeklődést. Az utazás művel, az utazás előmozdítja az önállóságot, az utazás élvezetes szórakozást nyújt. Nagyon is kívánatos volna ennél fogva, hogy tagjaink az utazásra kínálkozó kiváló alkalmakat ne hagyják kihasználatlanul.

Az egyesületi tagokat ezúton is felkérjük, hogy hátralekös tagdíjaikat mielőbb egyenlítsék ki.

Tenner Dóra.

### Nyugdíj.

A Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyesülete múlt hó 19-én tartotta meg Székács Antal alelnök vezetésével XVIII-ik rendes közgyűlését. Elnök lendületes megnyitójában örömmel mutatott rá arra a párját ritkító eredményre, amelyet a zsenge palántából kinőtt Magántisztviselők Országos Nyugdíj egyesülete a hazánkban még kedvezőtlen szociális talaj dacára elért. Az egyesület vagyoni erőssége és matematikai konszolidáltsága ma már semmi kétséget nem hagy fenn az intézmény megingathatlanságáról és további fokozott arányú fejlődésének biztos zálogát hordja magában. A közgyűlés elé terjesztett 1911. évi igazgatósági jelentésből kiemeljük, hogy az egyesület vagyona az 1911. évben 1,086.345-10 koronával 8,435.086.25 koronára, a tagsági díjak és ezek kamatai mint díjtartaléka pedig 1,070.246.93 koronával 7,725.74875 koronára emelkedett, az egyéb tartalékok és segélyalapok összege az 1911. év végén K-t 709.337.50 tesz ki. A közgyűlés az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését tudomásul vette s a felmentvényt megadva, ezeknek, valamint a választmányoknak és a tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az ügybuzgó és eredményes üzletvitelért. Az 1912. évi költségvetés megállapítása után a lejáró mandátumok folytán a választásokra került a sor.

Megválasztottak közfelkiáltással 3 évre: Elnök: dr. gróf Wickenburg Márk Alelnökök: dr. Freund István, Révai Ödön, Székács Antal. Igazgatósági tagok az alapító és pártoló tagok sorából: Egger Gyula, Fischl Ignác, Fleischl Sándor, maróthi Fürst László, dr. budai Goldberger Leó, Gregersen Niels, győri Gschwindt Ernő, Herzfeld Frigyes, Popper István, Salczer Lajos, dr. Strasser Imre, Tömöry Károly. Igazgatósági tagok a rendes tagok sorából: Bacher Adolf, Fazekas Armin, Förstner Sándor, Guttman Miksa, Horváth Géza, Jász Károly, Katona Zsigmond, Lesch György, Meisl Gusztáv, Rein Sándor, Spiegel Ödön, Teichner Arnold. Felügyelő-bizottsági tagok: Gelléri Adolf, Jahoda Adolf, Kéri Jenő, Richter Albert, Rothfeld Richárd, Takács Mór, Strauber Samu. Választmányi tagok: Bálint Leó, Biacs Ödön, Bodnár Dezső, Buchwald Sándor, Gang Jakab, Gutfreund József, Guttmann Zsigmond, Haas Mór, Halász Izsó, Haberfeld Miksa, Hirsch Hugó, Horváth Pál Ignác, dr. Kasics Osman, Kertész Vilmos, Lamberger Gyula, Lederer Mór, Luka Lajos, Orván Sándor, Posewitz Kornél, Prochnow Károly, Réti Béla, Schäffer János, Schillinger Zsigmond, Simonyi Ignác, Stiller József, Strasser Miksa, Szilárd Károly, Umheiser József, Vajda Armin, Willhelm Szidónia.